

TWENOT

**TWEEDE
NEDERLANDSE
ORGANISATIE VAN
TANKHOBBYISTEN**

DE TANK

Februari 2005

In dit nummer o.a.:

75 mm Pack Howitser

Morris Pantserwagen

DODGE ambulance

Zwitserse tanks

Churchill AVRE

DE TANK

TWEede Nederlandse Organisatie van Tankhobbyisten.

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek VRAAG & AANBOD kunnen leden niet-commerciële advertenties plaatsen. Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn. Bij aanlevering van copy op discette of per email: Word 6.0

Internet: <http://www.twenot.nl>; e-mail: twenot@twenot.nl; ISSN: 1382-8991

BESTUUR:

Voorzitter

Marc van Etten,

Vice-voorzitter

Eric Sikkema,

Secretaris + speciale activiteiten

Marc Tempels,

Penningmeester

Kees Blijleven,

Website

Rob Plas,

Lid

Jan Willem Stokkers,

REGIOCOÖRDINATOREN

Noordwest Nederland:

Jan van Veen,

Noordoost Nederland:

Wim Oldekamp,

Midden Nederland:

Peter Vierhout,

Zuidwest Nederland:

Bert Lindeboom,

Zuidoost Nederland:

Vacant

SECRETARIAAT

of
Postbus 357
8000 AJ ZWOLLE

REDACTIE

Jan van Veen

Kees Blijleven

LIDMAATSCHAP per kalenderjaar: t/m 18 jr € 11,50; > 18 jr € 14,-; buitenland € 20,50
Betaling op postbank 3026112 t.n.v. TWENOT, Heiloo

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS TOEGESTAAN NA (SCHRIFTELIJKE) TOESTEMMING VAN DE REDACTIE.

DE REDACTIE IS NIET AANSPRAKELIJK VOOR EVENUELE ONJUISTHEDEN OF OMISSIES IN DE TANK EN IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE HAAR GELEVERDE KOPIJ. ZIJ BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR INGEZONDEN STUKKEN ZONDER OPGAVE VAN REDENEN TE WEIGEREN, IN TE KORTEN OF INHOUDELIJK TE WIJZIGEN.

Foto's voorpagina

Foto boven: YP408 (foto: Legerkoerier)

Grote foto: Een Japanse Type 95 lichte tank, door de Britten buitgemaakt en tentoongesteld in Calcutta, 1945 (foto U.S.M.C.)

AGENDA

- 12+13 februari: : Modelbouwshow Zeelandhallen, Goes
19 februari : Een middag voor kleinschalige modelbouwers bij Johan Groen, Zeist
23 februari : V2 avond in Oudemirdum (Fr)

26 februari	: Open Modelbouwdag, Sneek (10.00 tot 17.00 uur)
5 maart	: 1 ^e TWENOT bijeenkomst, Amersfoort
12 maart	: Flanders Contest, IPMS Antwerpen (B)
12+13 maart	: Wheels in Miniatuur, IJsselhallen, Zwolle
27 maart	: Noord Hollandse Modelbouw Vereniging, Zaandam
8+9+10 april	: IMM Jahrestreffen, Münster (D)
13-17 april	: Intermodellbau, Dortmund
16 april	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)
30 april + 1 mei	: Truck's 'n Tracks, Folkstone (GB)
7 mei	: IMM Regio 4 Jubileumtreffen te Wesel (D)
7+8 mei	: Besky Model Kit Show, Kopvernice (CZ)
14+15 mei	: Sonderausstellung Modellbau, Panzermuseum, Munster (D)
14, 15 + 16 mei	: Modelbouw Miniatuur 2005, Rijswijk
21 mei	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)
27 t/m 29 mei	: Open Dagen KL, Schaarsbergen
17+18 juni	: Open Dagen Klu, Gilze-Rijen
25 juni	: 2 ^e TWENOT bijeenkomst, Overloon
9 juli	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)
15 t/m 17 juli	: Vlootdagen, Den Helder
11 september	: KMK Scale World 2005, Mol (B)
17 september	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)
17 september	: 25 jaar IMM. Jubileumbijeenkomst in Reken (D)
22 oktober	: 3 ^e TWENOT bijeenkomst, Sneek
12 november	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)
17 december	: Regio Noordoost Nederland, Ureterp (aanvang 13.30 uur)

Nederlands Grootste Modelbouwshow, 12 en 13 februari 2005 te GOES

Voor dit jaarlijks terugkerende evenement vragen we weer mensen die gedurende één of beide dagen de stand van de TWENOT willen bemannen. Het is een gezellige manier om medebouwers te ontmoeten en van elkaars ervaringen te leren.

Aanmelden of meer informatie bij

Bert Lindeboom,

De eerste ledenbijeenkomst van dit jaar vindt plaats op **5 maart a.s.**, in het **Cavaleriemuseum, Bernhardkazerne, Amersfoort**. De bijeenkomst begint om 10.30 uur en duurt tot ca. 15.30 uur. Iedereen is zoals altijd van harte welkom. Een goede gelegenheid om bij te praten met hobbyvrienden die je misschien na vorig jaar oktober niet meer hebt gezien. Ook zijn er in de wintermaanden ongetwijfeld weer talloze modellen gebouwd die voor brons, zilver of zelfs voor goud in aanmerking kunnen komen. Op hoeveel YP408's kunnen we rekenen? Meenemen dus en meedoen aan de modelbouwwedstrijd! *Denk er wel om dat dit ook inhoudt dat je ook jureert!*

"Amersfoort" is zo langzamerhand te klein geworden voor onze bijeenkomsten, maar omdat het Cavaleriemuseum bij uitstek de plaats is voor tankhobbyisten, hebben we hier toch weer voor gekozen. Met een beetje inschikken zal het zeker weer een prima hobbydag worden.

Denk er ook om dat er voor de Bernhardkazerne enkele bijzondere bepalingen gelden:

1. IEDEREEN die het kazerneterrein op wil moet zich legitimeren met een geldig paspoort of rijbewijs. Komt u alleen met uw TWENOT kaart, dan wordt u niet toegelaten;
2. Parkeren is uitsluitend toegestaan in de vakken. Alleen voor laden/lossen mag voor het museum worden gestopt;
3. Het is niet toegestaan meegebrachte consumpties, lunchpakketten, e.d. in de Waterloozaal (bar) of ergens anders in het museum te nuttigen;
4. De beschikbare ruimte is beperkt en daarom is de Waterloozaal **niet** beschikbaar voor "handel". Deze wordt op de begane grond ondergebracht. Particuliere handel moet geheel vanuit de kofferbak van de auto worden gedaan.

Modelbouwshows en miniaturenbeurzen
Naast de inmiddels bekende jaarlijks weerkerende shows en beurzen, zijn er in 2005 ook twee nieuwe waar de TWENOT graag aanwezig wil zijn, mits er voldoende vrijwilligers komen om de stand te bemannen en te "be-modellen".

Allereerst is er de beurs "**Wheels in miniatuur**" welke op zaterdag 12 en zondag 13 maart gehouden zal worden in de IJsselhallen te Zwolle. De opzet van de beurs zal groots zijn en de hallen zullen worden gevuld met stands waarop alles op het gebied van autominaturen, treinen, trucks, motoren, zwaar vervoer en militaire voertuigen te zien en te koop zal zijn. Alle merken en maten zullen op de beurs aanwezig zijn, plus alle takken van de modelbouwsport.

Hoewel er op 12 maart ook Flanders Contest van de IPMS Antwerpen wordt gehouden moet het toch mogelijk zijn om voor beide dagen een tiental TWENOT leden met hun modellen "bijeen te drijven" voor een attractieve en informatieve stand om zowel de TWENOT als de militaire modelbouw te promoten.

Heb je interesse voor één of twee dagen, neem dan z.s.m. contact met mij op!

Als tweede is er een modelbouwshow (**Sonderausstellung Modellbau**) in het Panzermuseum te Munster in Duitsland tijdens de pinksterdagen, 14 en 15 mei. Tijdens deze show is het mogelijk om als prive persoon je modellen te laten laten zien, of bij voldoende interesse in clubverband. Overnachting op de nabij gelegen kazerne behoort tot de mogelijkheden aangezien Munster niet direct naast de deur (grens) ligt. Carpoolen is ook mogelijk. Ben je nog nooit in het Panzermuseum geweest dan is dit natuurlijk een uitgelezen mogelijkheid.

Ook hiervoor geldt: Belangstelling? Laat dat mij dan weten!

Hopelijk melden zich voldoende leden om de

TWENOT door middel van een aantrekkelijke en gevarieerde stand aan den volke te laten zien. U kunt natuurlijk ook als bezoeker naar deze beurzen gaan, maar dan betaalt u entree plus parkeergeld en dat willen we natuurlijk niet als het ook gratis kan!

Voor info en aanmelding: Marc Tempels, tel.:

[redacted], e-mail: [redacted]
[redacted] of een briefje naar [redacted]
[redacted]

IMM
Jahrestreffen mit
Jahreshauptversammlung
8, 9 en 10 april 2005

TWENOT leden zijn van harte uitgenodigd om de grote jaarlijkse bijeenkomst van de IMM bij te wonen. Deze vindt plaats op bovengenoemde data in het Restaurant & Soldatenheim "Zum Oertzetal", Danzigerstrasse 74-76 in Münster. Omdat IMM dit jaar 25 jaar bestaat heeft de bijeenkomst een bijzonder karakter, hoewel het nog niet de grote IMM jubileumbijeenkomst is. Deze vindt plaats op 17 september a.s. Hierover zullen in een volgende TANK uitgebreide mededelingen worden gedaan.

Het programma nu:

Vrijdag 8 april wordt besteed aan verschillende verenigingstechnische zaken zoals kascontrole en het kiezen van nieuwe bestuursleden.

Zaterdag 9 april is er vanaf 10.00 uur een grote modelbouwwedstrijd, in combinatie met diverse verkoopstands en workshops.

Vanaf 19.00 uur is het *Abendessen und ein gemütliches Beisammensein*.

Zondag 10 april: vanaf ca. 10.00 uur bezoek aan het Panzermuseum Münster.

Verdere inlichtingen: Regionalgruppenbetreuer Hans-Jürgen Erdmann in Kiel.

Email: [redacted]

REGIONIEUWS

Regio Noordoost Nederland

In december hebben we op een zeer druk bezochte regiobijeenkomst in Ureterp het oude

jaar uitgeluid. Een etentje in een vermaard schnitzelrestaurant met de welluidende naam "Jodel Lowina" zal menig Noordelijk modelbouwer nog lang heugen!

I.P.M.S. & TWENOT

organiseren op **zaterdag 26 februari 2004**

een

PLASTIC MODELBOUW OPEN DAG

Van 10.00 t/m 17.00 uur
Wijkgebouw De Spil
Molenkrite 169
(A7 Rondweg Sneek, afslag Tinga)
Sneek

TOEGANG GRATIS!

- . Gebouwde modellen, figuren en diorama's
- . Verkoopstands modelbouwdozen, boeken, tijdschriften, etc.
- . Promotiestands van beide verenigingen
- . Diverse demonstraties

Voor de jeugd liggen gratis bouwdoosjes klaar om ter plaatse onder begeleiding in elkaar te zetten

Informatie:

- . Jan Frankema – tel. 0515-421148
- . Wim Oldekamp – tel. 0515-421940
- . Peter Wardekker – tel. 0515-422077

Het nieuwe jaar werd geopend met -voor de tweede keer- een nieuwjaarsreceptie in de speelgoedzaak van de firma Brattinga. De catering was goed verzorgd door Bert Kesimaat en zijn vriendin Ingrid Brattinga, maar dat was niet het enige dat er viel te smikkelen en smullen. Ook de winkelvoorraad van de afdeling modelbouw deed ons het water in de mond lopen. Ook leden uit Leeuwarden, Drachten en Mantgum waren present. Het is dat het die avond zo hard stormde, anders was Anna Paulowna ook nog vertegenwoordigd geweest.

Voor januari staat de 22e weer een Ureterp op de agenda, als u dit leest is die dus al weer voorbij. Voor 23 februari staat de 2e V-2 avond in Oudemirdum op het programma. Er wordt al druk gebouwd aan het bestelde diorama (1:72) en er is ook al weer een 1:35 V-2 af.

De vierde open modelbouwdag in Sneek is op 26 februari, zie hiernaast. Let op: een nieuwe locatie! Dezelfde zaal als die van de TWENOT ledenbijeenkomst in oktober. Meer ruimte, maar bestel wel even een tafel als je die wilt hebben. We willen die dag een showtafel maken over de V-2, dus wie nog wat heeft?!

Er ligt een uitnodiging via ons lid Egbert van IJken uit Kollum voor een modelshow tijdens het Nationale Museumweekend (9 en 10 april) op de Afsluitdijk bij het Kazemattenmuseum. Egbert, een fanatiek Keep Them Rolling lid, wil daar graag naast de 1:1 ook de schaalmodellen 'aan den volke' tonen. Standbemanning kan zich bij mij melden.

Graag tot ziens op één van deze of een ander evenement (Amersfoort, Antwerpen, etc.)

Wim Oldekamp

Regio Midden Kleinschalig bouwen

Op **zaterdag 19 februari 2005** organiseer ik weer een middag voor de kleinschalige bouwers onder ons. U bent bij deze allen uitgenodigd hieraan deel te nemen!

De bouwers in 1:72/76/87 en nog kleiner vormen binnen de TWENOT een minderheid, die echter heel goede en mooie modellen bouwt. Deze middag is vooral bedoeld om met elkaar over de bouw, ombouw en afwerking van de kleine modellen te praten. Dit onder het genot van een natje en een droogje.

De middag is bij mij thuis (**Zeist**) en u bent welkom van ca. 13.30 tot ca. 16.30 uur. Graag van tevoren even bellen (tussen 20.00 en 22.00 uur) zodat ik voldoende natjes en droogjes kan inslaan.

Neem ook een paar modelletjes mee zodat we voldoende gesprekstof hebben!

Johan Groen,

“Old soldiers never die; they just fade away...”

Ik schreef dit stukje begin december van het afgelopen jaar, een week na de grote UNIFIL-reünie in Havelte. Meer dan 2.500 ‘Blue Berets’ bijeen op de thuisbasis van 44 Painfbat Regiment Johan Willem Friso. Voor mij een weerzien met negen kameraden waarmee ik ruim acht maanden lief en leed heb gedeeld. Allemaal wat ouder geworden, kaler, sommigen zelfs grijs. “Libanon is voor mij 18 kilo geleden”, zei een van ‘mijn’ mannen tegen me, toen ik een opmerking maakte over zijn buikomvang.

Na de eerste oppervlakkige gesprekjes (“Hoe is het met jou??”) gaat de conversatie wat dieper. Je hoort verhalen over gelukkige huwelijken, kinderen, soms zelfs al kleinkinderen, maar je hoort ook verhalen over een leven dat getekend is door ‘Libanon’. Mensen die klem zijn komen te zitten in die grote machine die ‘maatschappij’ heet omdat ze in Libanon traumatische ervaringen hebben opgelopen.

Om elf uur worden we uitgenodigd om naar het UNIFIL-monument te gaan en daar onze negen doden te herdenken. Tot mijn stomme verbazing is de enorme tent een paar minuten later leeg. Het plein voor het monument is te klein. De JWF-kapel staat aangetreden en het vaandel treedt in. De commandant van 44 Painfbat houdt een toespraak, gevolgd door dominee Fokkema, een van de legerpredikanten die in Libanon gediend heeft. Na zijn toespraak leest hij de namen van de gesneuvelden voor. Op militaire manier, alsof hij appel houdt. Elk moment verwacht je de kreet “Present!” ergens uit de grote groep. Het blijft echter stil. De paradecommandant geeft de commando’s: “Geeft - acht! Brengt - eregroet!” Een hoornblazer blaast de ‘Last Post’. Links en rechts gaat onwennig en aarzelend, alsof de eigenaar zich ervoor schaamt, een hand naar de versleten blauwe baret. Een minuut stilte volgt, daarna het Wilhelmus. Na het wegsterven van de laatste tonen is het commando “In de houding - staat! Op de plaats - rust!” een anticlimax.

Een defilé langs het monument volgt. Samen

met mijn .50- en m’n MAGschutter loop ik langs de steen met de namen, langs de kransen en langs de witte YP. Drie volwassen kerels, in de veertig jaar, en we hoeven elkaar niets te zeg-

gen. Wij hebben ‘Libanon’ overleefd, de eigenaars van de negen namen op de steen niet. En achter die namen op die steen zien we in gedachten nog vele namen van blauwe

baretten die later zijn overleden, al dan niet in relatie tot hun UNIFIL-verleden.

In de tent wordt het even later weer vrolijk. Er is erwtensoepp, er zijn lunchpakketten, en langzaam maar zeker komen de sterke verhalen boven. Het “Weet je nog?...” – gehalte stijgt met het kwartier. Na het eten lopen we weer naar buiten. Dieselgeronk is hoorbaar, het geluid van een bekende dubbele luchthoorn snerpt door de lucht. De witte YP is bij het monument weggereden en rijdt nu rondjes over de kazerne. De luiken zijn open, en koppen van 40 jaar en ouder steken ver boven het pantser uit. Glunderend van oor tot oor. De chauffeur, kpl1 Albert Vrijborg, die vele uren heeft gesleuteld om de YP rijklaar te krijgen voor deze dag, heeft misschien wel de breedste grijns van allemaal. “Prachtig, dat ik dit kan doen; die kerels nog van een ritje op ‘hun’ voertuig kan laten genieten!” Staand achter de .50 snuif ik de geur van slecht verbrande diesel op. Even doe ik m’n ogen dicht. Het is prachtig weer, ik voel de zon op m’n gezicht. Even ben ik weer in dat tot op het bot verscheurde land met z’n slechte geitenpaden, witte gesteente en ronde heuvels. Tot een stoot op de toeter me weer in de werkelijkheid terugbrengt.

Op weg naar huis, alleen met m’n gedachten begin ik te twifelen. Mijn 1:35 YP zit nog steeds maagdelijk in de doos. Zou ik er toch niet een ‘witte’ YP van maken? De A-21 bijvoorbeeld, mijn ‘bak’ in Libanon? Ik ben er nog steeds niet uit...

Scratchwriter

A7V, de eerste Duitse "Panzer" (2)

In zijn interessante artikel over de Sturmpanzer A7V (De Tank 171, december 2004) schrijft Pieter Beneken Kolmer over het beschilderen van het Tauro-model: "geen airbrush... was er in die tijd niet!!".

Dat klinkt plausibel, maar klopt het ook? Zeker weten doe ik het evenmin, maar bij het bekijken van foto's van Duitse verkenningsvliegtuigen van het type DFW C V (vanaf eind 1916 in dienst) moet ik haast wel concluderen dat de camouflage bij de eerste serie daar met de verfspuit op is aangebracht. Het principe van verneveling was in elk geval bekend, getuige de pagina "Het odeurspuitje" in "Tom Tit - Natuurkunde in de huiskamer, proeven met huishoudelijke voorwerpen". Dat ging aldus: "In eene kurk, waaruit een vierde deel volgens de tekening is weggesneden, steekt men twee penneschachten, zóó dat zij onderling een rechten hoek vormen en met de uiteinden tegen elkaar komen, en het werktuig is gereed." Nu nog in een flesje steken en blazen maar – "ge verkrijgt eene welriekende wolk, zo goed als met de meest samengestelde toestellen". Het boekje verscheen in ons land in 1897.

Dit alles kan tankhobbyisten worst wezen, maar op de WWI Images Page staan kleurenfoto's van de enig bewaard gebleven A7V, de Mephisto, genomen in het Queensland Museum in Australië. De camouflage is weliswaar door de restaurateurs opnieuw aangebracht, maar ze zullen niet zonder reden met een verfspuit hebben gewerkt. De foto's van de Mephisto in het decembernummer van De Tank lijken ook niet te duiden op schilderwerk met de kwast.

In de camouflage van de Mephisto zoals die nu in Australië staat opgesteld zit veel blauwachtig grijs. Er is wel verondersteld dat dit moest corresponderen met de rook- en eventueel gaswolken die een aanval in die tijd kenmerkten. Voor zo'n opzet was een verfspuit in elk geval ideaal.

Overigens: de spuitbus met drijfgas is wel van later. Die werd in 1941 gepatenteerd in de VS.

Guus Gonggrijp

NIEUWE LEDEN

Naam	Adres	Woonplaats	Telefoon	E-mail
------	-------	------------	----------	--------

M. van den BERG

H. ISINGS

A. JACOBS

H. LUYK

P. van de MERWE

B. van OOSTROM

H. STIBBE

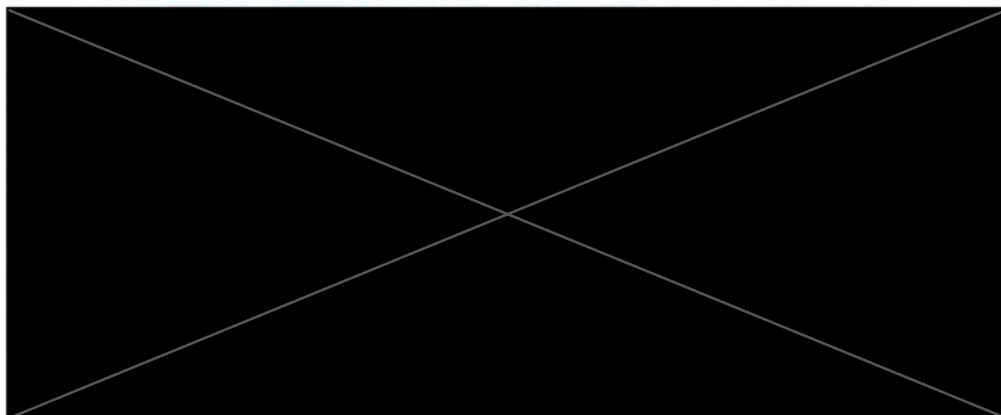
D. STRONKS

B. VERHOEVEN

M. VREEKEN

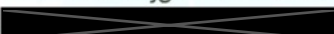
A. WIJNAND

R.J. de WIT

Welkom bij TWENOT!

NB: Ledenlijsten zijn per email verkrijgbaar. Stuur een mailtje naar Kees Blijleven,

 email: en hij komt naar je toe.

Mol Plastic Modelbouw

www.plasticmodelbouw.nl

Onze producten

Tanks, Figuren, Vliegtuigen, Schepen
en Kant en klare modellen

A Call to Arms, Academy, Aber, AFV-Club, Ampersant publishing, Andrea, Alan, Alpine miniatures, Archer fine decals, Airfix, Astrokit, Atak Zimmerit, Baluard, Barrel Depot, Berka, Can-do, Collectors Brass, Concord books, Custom Diorama, CMK, Dragon, Eduard, Emhar (WWI), Etch-mate, Evergreen, Extra Detail, Extratech, Firestorm, Friulmodel, Fujimi, Fonderie Models, Hobby Fan, Hasagawa, Hobby Carft, Hornet & Wolf, Humbrol, ICM, Italeri, Ironside, Jordi Rubio, Kagero, Kalmbach, Kancali, Legend, Letterman publications, Lincoln County Line, Lifecolor, Maquette, Microscale solutions, Mirage, Mig, Miliput, MK35, Modelkasten, Nemrod, Osprey, Part, Panda, Plusmodel, Pegaso, Resicast, Revell, RPM, Shenandoah, Squadron, Stencilit, Tasca (Platz/Bego), Tamiya, Techstar, Tigermodel, Tank workshop, Trakz, Tristar, Trumpeter, Verlinden, Voyager, Warriors, WWII Productions, 135th construction battalion

En Games Workshop producten

Alles op onze website is direct
op voorraad!

Op 27 Maart Organiseren we samen met
de NHMV de tweede NHMV Modelbouw
beurs. Dit jaar meer dan 900 vierkante
meter Modelbouw. Meer info kijk op
www.nhmv.nl

Wij zijn Nederlands importeur van Alpine Miniatures, Voyager en VLS
(135th Constructions Battalion, Custom Diorama, Legend & Lore, Techstar, Trakz,
VLS Brushes, Warriors en Wingz.)

Vragen mail naar info@plasticmodelbouw.nl

LET OOK OP ONZE ADVERTENTIES IN HET
GLOEDNIEUWE Nederlands/Belgisch
MODELBOUWMAGAZINE
HÉT BLAD VOOR DE PLASTIC en
RESIN MODELBOUWER!

**Modelbouw
MAGAZINE**
1/72-1/35-1/48 • Andrea

Zadelmakerstraat 64, 1991 JE Velsbroek, Nederland
Fax: (+031)-(0)23-5375392 E-mail: info@plasticmodelbouw.nl
web: www.plasticmodelbouw.nl

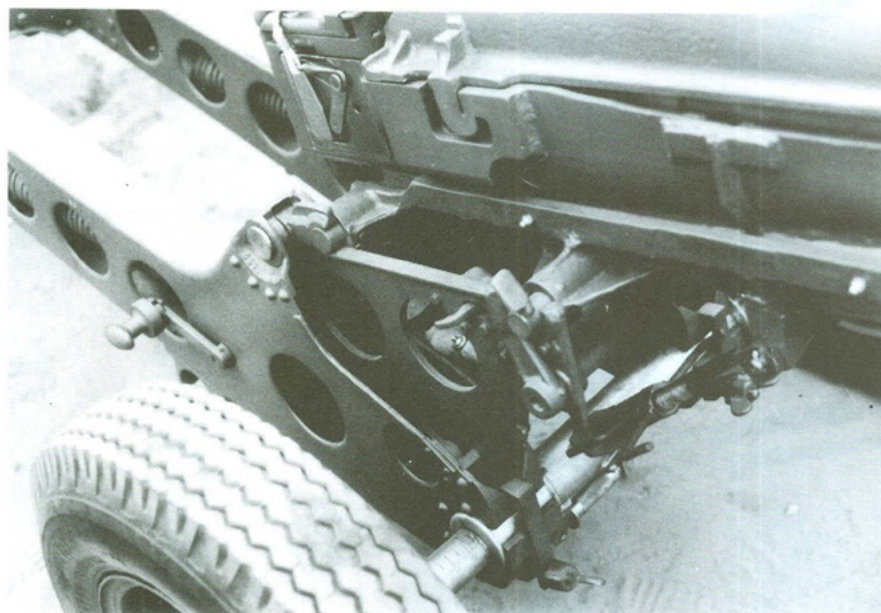
De 75 mm Pack Houwitser M1 maakte sinds 1927 deel uit van de artillerie-inventaris van het Amerikaanse leger. Het wapen was oorspronkelijk ontworpen als berggeschut en daardoor licht van gewicht. Ook kon het op eenvoudige wijze in zes hoofdcomponenten worden uiteengenomen, die op de ruggen van paarden of muilezels konden worden vervoerd. De eerste houwitser waren gemonteerd op het onderstel M1, dat bedoeld was voor paardentraction. De latere gemechaniseerde tractie leidde in de loop van de jaren dertig tot het onderstel M8, met metalen wielen met rubber banden.

De kleine houwitser werd een populair en veel gebruikt wapen, dat niet alleen door de geallieerde luchtlandingstroepen werd gebruikt, maar ook in het Verre Oosten door bijvoorbeeld Chinese troepen (met het oorspronkelijke M1 onderstel voor paardentraction). Bekend werden ook de gemechaniseerde toepassingen zoals de Halftrack T30 75 mm HMC en de M8 75 mm Howitzer Motor Carriage.

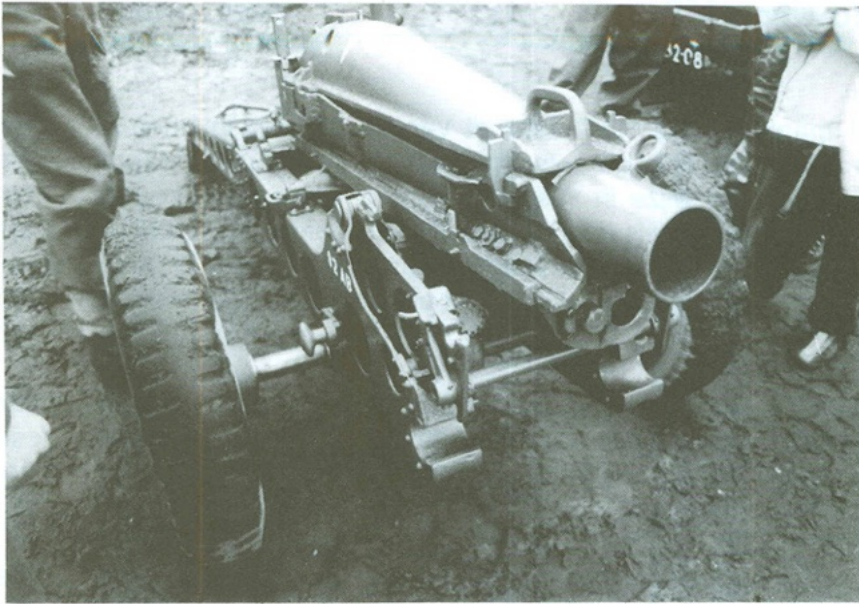
Z'n grootste bekendheid dankt hij echter aan zijn gebruik tijdens de Slag om Arnhem. De Britse luchtlandingstroepen hadden er 23 tot hun beschikking (een was voortijdig in de buurt van Drunen geland), die van grote waarde bleken te zijn bij het afslaan van de Duitse aanvallen.

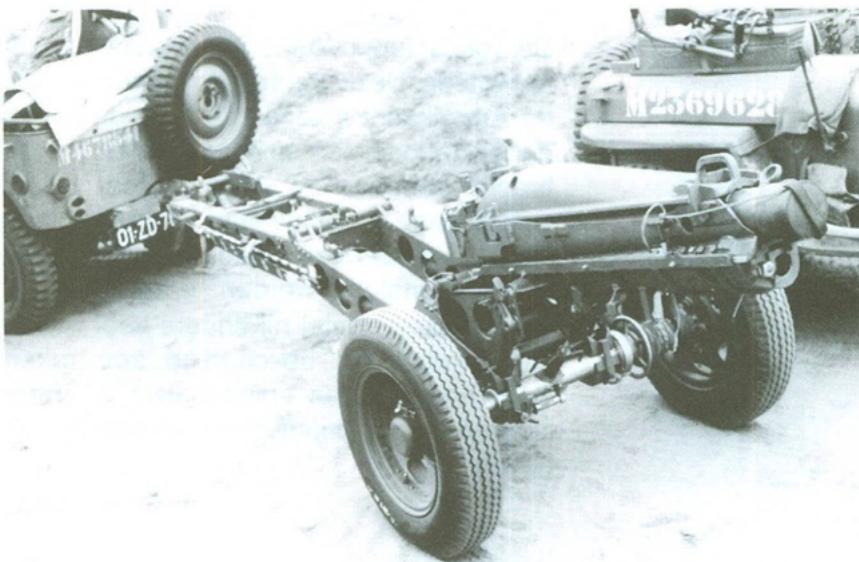
De foto's tonen de Britse versie van de houwitser. Deze verschilde enigszins van de Amerikaanse versie doordat de Britten onder de loop een spindel hadden aangebracht waarmee ze de houwitser tijdens verplaatsing in schietstand konden laten staan. Zonder deze spindel moest de loop in transportstand worden teruggeschoven (← zie foto), omdat hij anders veel te veel schommelde en beschadigd zou raken. Door hem met de spindel vast te zetten konden verplaatsingen sneller worden uitgevoerd.

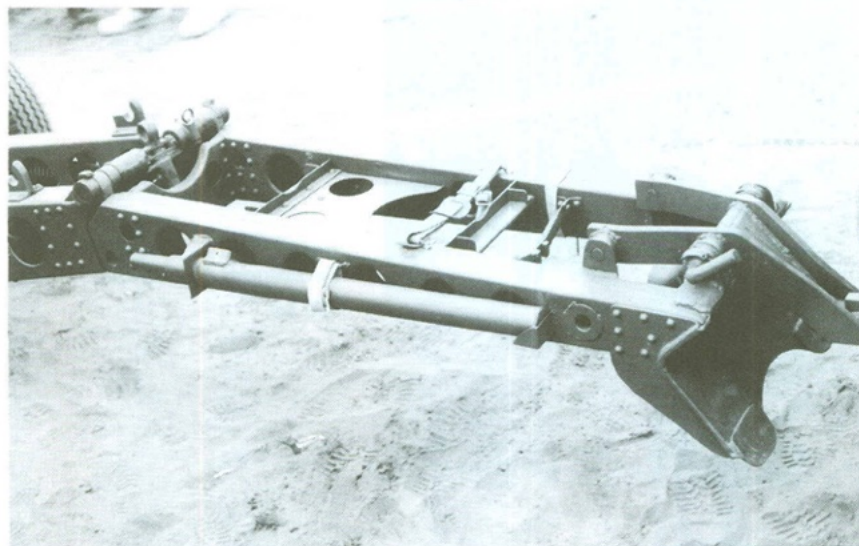
← De spindel tussen de loop en de as.

De houwtser in de oorspronkelijke Amerikaanse transportstand

De "Britse" transportstand. Let ook op de richtstokken aan de zijkant van het onderstel

De "staart" van het onderstel

Op 26 januari 1932 maakt de minister van defensie, L.N. Deckers, een heugelijke beslissing kenbaar aan de legerleiding: er mochten maar liefst drie pantserwagens gebouwd gaan worden voor de landmacht. De minister gaf toestemming voor de aanschaf van het zeswielige Morris chassis en bepaalde dat de pantseropbouw qua vorm en inrichting overeen moest komen met die van de GMC-pantserwagen. Stoere namen had de minister al uitgezocht namelijk Buffel, Bison en Wisent.

De als voorbeeld dienende GMC-pantserwagens waren ontworpen door luitenant A.L.W. Seyffardt en gebouwd bij de Motor dienst in Haarlem. Ze hadden geen ronddraaiende toren met een kanon, maar een vaste opbouw met mitrailleuropeningen aan alle zijden, een mobiele mitrailleurkazemat als het ware. De GMC-pantserwagens hadden twee wiel aandrijving en waren geen gepantserde terreinvoertuigen. Zo'n soort voertuig bleef nog even toekomstmuziek voor het veldleger. Bestrijding van binnenlandse onlusten, dat was de taak voor dit type pantserwagen. Desondanks werden de nieuwe wagens ingedeeld bij het Korps Rijdende Artillerie, dat een onderdeel was van de Lichte Brigade van het veldleger.

De nieuwe pantserwagens werden gebouwd bij de Artillerie Inrichtingen, onder leiding van de heer J.F. Weijnman. Het voor de constructie gekozen zeswielige Morris chassis was een handige keuze, omdat dit ook in gebruik was als artillerietrekker. Het was natuurlijk wel langer dan het vierwielige GMC chassis en zou bovendien voorzien worden van een achterwaartse stuurinrichting. De heer Weijnman zorgde voor een nieuw ontwerp, waarbij de principes van de GMC-pantserwagens werden overgenomen en verbeterd. Zo werden bijvoorbeeld alle uitsteeksels van de buitenkant weggewerkt en werden de aflopende pantserplaten doorgetrokken tot onder de chassisballen. Een woedende meute die zo'n gladde Morris pantserwagen zou willen omgooien zou dan alleen zijn handen kwijt kunnen op de uitstekende scherpe randen aan de onderzijde.

Het Morris chassis was natuurlijk van Engelse origine en bij Engelse voertuigen zit de be-

stuurder aan de rechterkant. Bij het maken van de constructietekening is daar van uitgegaan, want op die tekening is de bestuurder aan de "verkeerde" kant geplaatst (figuur 1). Buffel werd als eerste gebouwd, maar blijkbaar had het chassis toch de bestuurder aan de goede, linkerzijde. Voor de pantserconstructie maakte dat niet uit, want die was symmetrisch en als de uitgesneden voorplaat werd omgedraaid dan kwam het bestuurdersluik aan de goede kant. Helaas kwam door het omdraaien van de plaat het gat voor de revolver (ten behoeve van de bestuurder) aan de linkerkant van het luik te zitten (figuur 2). Het duurde even voor men door had dat de bestuurder dan een linkshandige revolverschutter zou moeten zijn. Stom, stom, stom natuurlijk en daarom kwam er een tweede gat aan de rechterzijde van het bestuurdersluik (figuur 3).

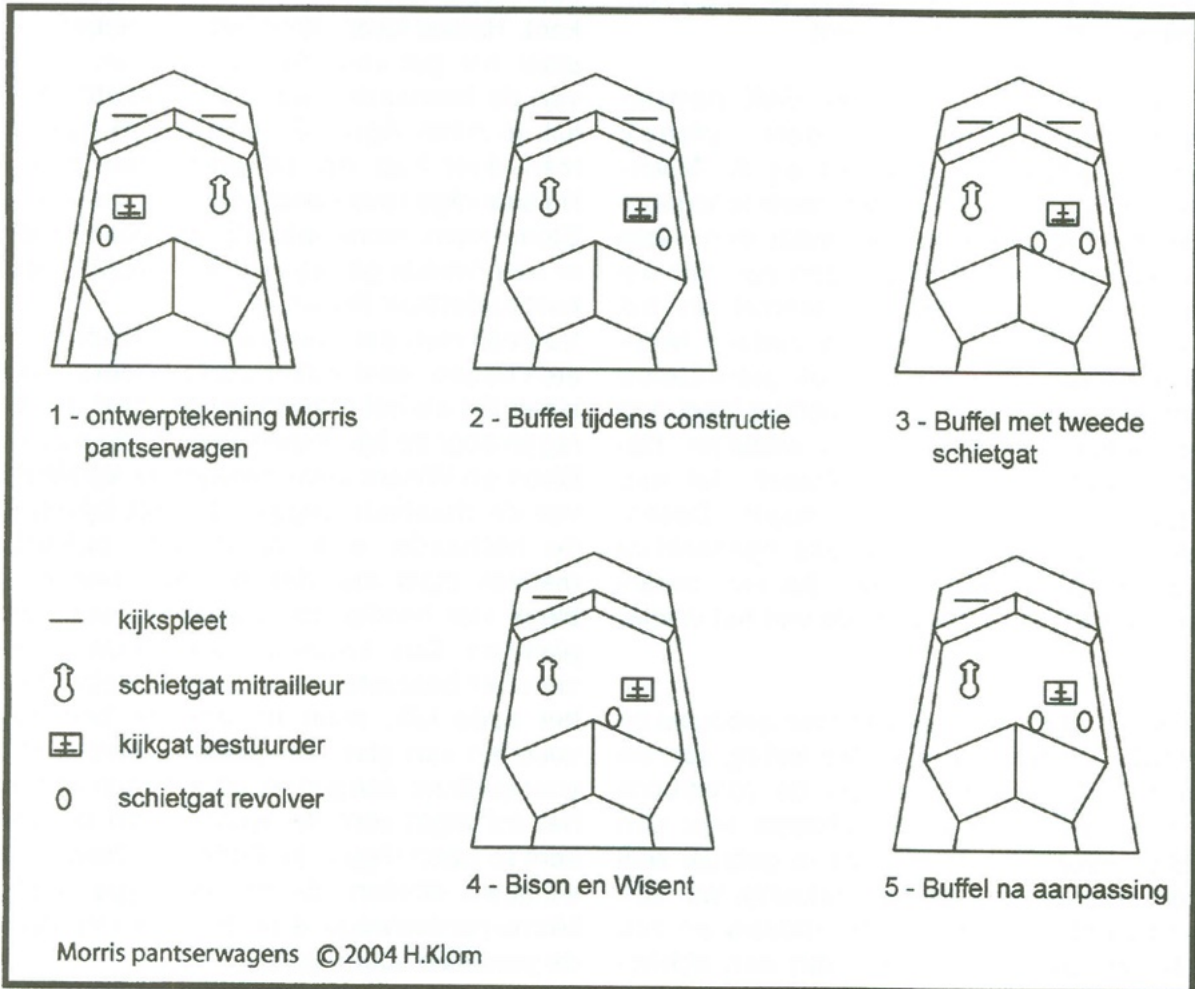
Voordat men aan de bouw van Bison en Wisent begon, werd Buffel uitgeprobeerd. Daaruit bleek dat als het regende er wel heel makkelijk regen door de kijksleuven liep. Bij de bouw van Bison en Wisent werd daarom de kijksleuf boven de chauffeur weggelaten. Het kijkgat voor de bestuurder was slechts een opklapbare metalen plaat met daarin kijksleuven en het bleek wel handig om daarachter een ruit te plaatsen. Dus kwam er een nieuw ontwerp voor het bestuurdersluik, uiterlijk hetzelfde als het oude luik, maar nu aan de binnenzijde voorzien van glas. En passant werd ook het voorspatbord aangepast en kwam in een keer het schietgat voor de revolver aan de goede kant te zitten (figuur 4). Buffel kan hierdoor beschouwd worden als het prototype voor de Morris-pantserwagens en Bison en Wisent als de productie voertuigen.

Eind 1933 werd er een verzoek ingediend om Buffel op het niveau te brengen van de productieserie. Dat hield in dat de kijksleuf boven de bestuurder dicht gelast moest worden. Ook moest het bestuurdersluik van een ruit worden voorzien en de voorspatborden worden aangepast. Zoiets kost natuurlijk geld en dat moest van de minister komen. Die gaf wel toestemming voor de eerste twee zaken, maar de aanpassing van het voorspatbord moest men maar laten zitten. Ondanks deze toegestane wijzigingen bleef Buffel (figuur 5) dus uiterlijk afwijken van Bison en Wisent.

De activiteiten van de Artillerie Inrichtingen bleven niet onopgemerkt. Zowel de Amsterdamse als de Rotterdamse Burgerwacht informeerde naar de mogelijkheid om zo'n pantserwagen aan te schaffen. De Amsterdammers haakten af maar de Rotterdamse Burgerwacht kocht er daadwerkelijk een. Die Rotterdamse Morris-pantserwagen werd gebouwd naar het model van Bison.

In naoorlogse schrijfsels worden de Morris pantserwagens ook wel betiteld als "Buffel

klasse pantserwagens". Dat is natuurlijk vreemd omdat Bison de standaard is. Hierdoor is Bison geen Buffel maar wel een Wisent. Om te voorkomen dat zoölogen opstandig worden, kan men beter de benaming "Morris-pantserwagens" aanhouden. Zo worden de wagens in vooroorlogse archiefstukken namelijk consequent aangeduid. Dat is geheel in lijn met de aanduiding naar voertuigmerk van de andere pantserwagens die in de KL dienden, zoals Ehrhardt en GMC.

De afbeelding op de pagina hiernaast (→) werd toegestuurd door *Elias Tielenius Kruithof*. Omdat er geen naam of merk in de tekst wordt genoemd ben ik gaan zoeken in de boeken. Ik kwam dezelfde foto tegen in het boek *U.S. Military Tracked Vehicles* van *Fred W. Crismon*. Het bijschrift vermeldt dat niet meer is te achterhalen wie of welk bedrijf dit ontwerp heeft gemaakt. Het dateert van rond 1916 en is een metalen mock-up rond een Model 75 Holt tractor, hoewel de Holt Tractor Company (later Caterpillar) er niets mee van doen had.

Dummy kanonnen steken uit de voor- en achterkant, waarbij het overigens onduidelijk is wat de voorkant is en wat de achterkant. De dikke pijp die aan de linkerkant uitsteekt zou een acht inch kanon kunnen zijn indien het de voorkant is of een hele dikke uitlaatpijp indien het de achterkant is. (Red.).

HET LEVEN

GEILLUSTREERD

GEREDIGEERD DOOR FRANS VAN ERLEVOORDT

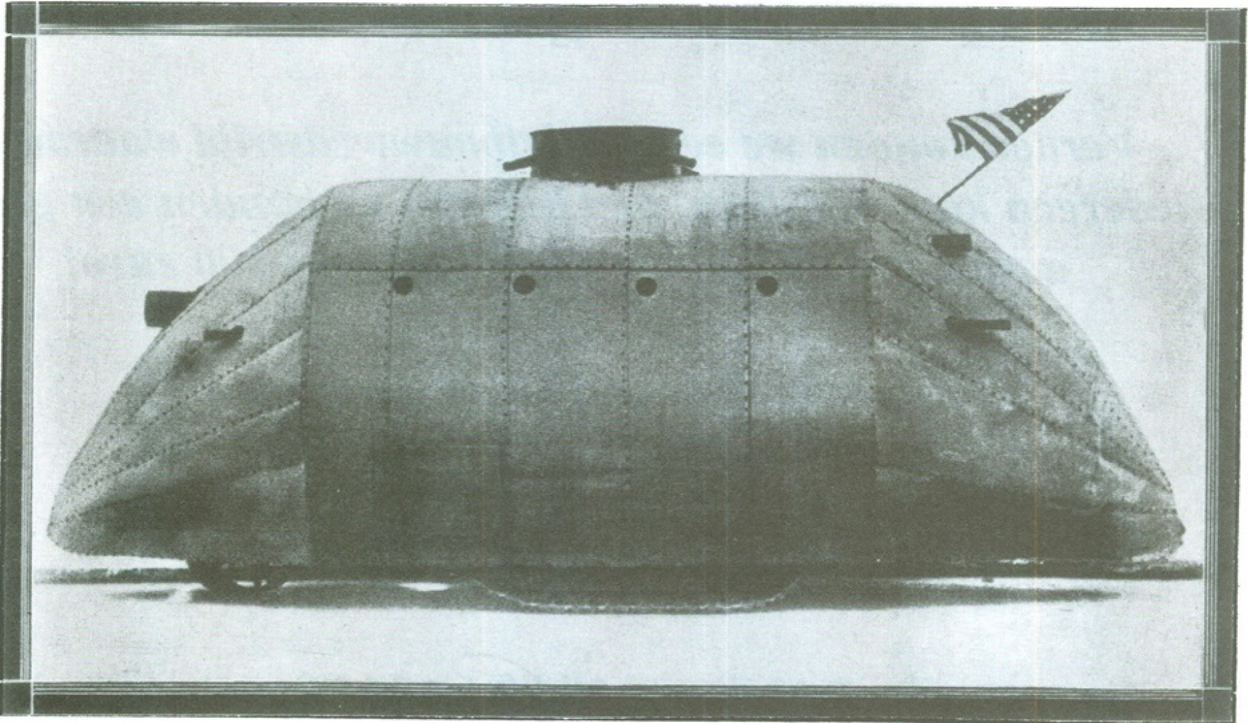
REDACTIE-BUREAU: AMSTERDAM ADMINISTRATIE-ADVERTENTIËN:
KEIZERSGRACHT 285-91 KEIZERSGRACHT 268.

verschijnt Dinsdags te Amsterdam. Abonnementsprijs per jaar f 6.—, franco huis binnenland. Voor België fr. p. p. f 8.50. Nederl. Indië en Buitenland f 9.90. Losse nummers 12 cents. Advertentiën 35 cents per regel (voorblad omslag f 1.—). Tarief voor geregelde plaatsing op aanvraag verkrijgbaar.

INTERC. TELEFOONNUMMERS: REDACTIE 10420, ADMINISTRATIE 4060 en 8051. Gratis verzekering voor f 5000 en f 2500 bij de Mij. „The Gresham” voor onze lezers.

Zie voorwaarden op de achterzijde van het gele omslag.

De Europeesche Oorlog.

De eerste foto van een tank, natuurlijk in „Het Leven”.

Leven we hiermede werkelijk de eerste foto van een tank, de moderne slagveldauto, zooals de Engelschen die op het Westfront gebruiken, welke constructie zoo volkomen geheim gehouden is, in welke omgeving nog geen persman, laat staan een fotograaf toegelaten is geworden en waarvan zelfs de meest fantastische teekeningen door den censor onmiddellijk geannexeerd werden? Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kunnen wij deze vraag bevestigend beantwoorden, waarmede dan „Het Leven” het eerste geïllustreerde blad in geheel Europa is, dat een foto van den tank heeft. Ze is ons toegezonden door een, bij ons als onvoorwaardelijk betrouwbaar aangeschreven, Amerikaansche fotobureau, dat er bij schrijft: „Foto van de in Amerika ter opdracht van de Engelsche regeering gebouwde tanks, waarvan het eerste zestal in Augustus naar Engeland verscheept is”. Aangezien in September deze benzinemonsters voor het eerst op het Westfront gesignaleerd zijn en niet aan te nemen is, dat Engeland in Amerika zulke dure strijdpakken zou, om ze op stal te laten staan, zij herhaald, dat we met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid verklaren kunnen hier met den vermaarden en echten tank te doen hebben.

SCALE - LINE

HOBBY & MODELBOUW

KWELKADE 53J 4001 RL TIEL TEL. 0344 - 631162

DEMODAG DEMODAG DEMODAG

Op zondag 20 maart 2005

houden wij in Tiel weer onze DEMODAG.

*Op deze gezellige dag kunt u diverse modelbouwers aan het werk zien en met al uw vragen bij hen terecht.
Demo's van o.a. figuurschilderen, drybrushen,
verfspuittechnieken en werken met etchsets.*

Op deze dag zullen er ook demo's zijn met een groot aantal R.C. tanks.

Verder houden we een modelbouwwedstrijd waaraan iedereen kan mee doen, met hieraan verbonden een groot aantal prijzen en een hoofdprijs van 100 euro!

Dus kom allemaal op 20 maart naar:

*De Schakel
Scheeringlaan
Tiel*

Zaal open van 10.00 tot 16.00 uur.

Openingstijden winkel

Woensdag - Donderdag - Vrijdag 10.00 - 17.00 uur

Zaterdag 10.00 - 16.00 uur Donderdag koopavond 18.00 - 20.00 uur

WWW.SCALE-LINE.COM

Je loopt eens wat rond op een KTR-meeting en je laat je prettig verrassen door een leuk vierkant wagentje dat zich **Dodge WC64 Ambulance** laat noemen.

Uit een gesprek met de enthousiaste eigenaar blijkt dat dit voertuig een verbeterde versie is van de Dodge Ambulance zoals we die van Italeri kennen. Het heeft de mogelijkheid om als een kaartenhuis in elkaar te vallen: het dak kan los en de wanden kunnen plat op de bak liggen. Het heet dan ook "Knock-down" uitvoering. Hij is simpeler dan de "vaste" versie, en ook sneller te bouwen, en dus goedkoper. Tevens zijn ze als platte wagen beter te stapelen op een schip. Wat plaatjes gemaakt om in het archief te stoppen voor een eventueel toekomstig project.

Maanden later ontdek je in een oude Modell-Fan een artikel van iemand die deze ambulance al eens heeft gebouwd van een standaard Italeri Dodge Beep, compleet met constructietekeningen. Nu moest het maar gebeuren: trek een Dodge uit de kast, even goed kijken, en dan de zaag erin!

Het chassis moet langer worden. Kwestie van centraal doorzagen en balkjes tussen lijmen. Tijdens het drogen ligt het verlengde chassis op een vlakplaat. De tussenas voor de achteras is nu te kort. Bij stom toeval blijkt de PTO-as daar exact in te passen. En op de ambulance zit toch geen lier, dus omwisselen.

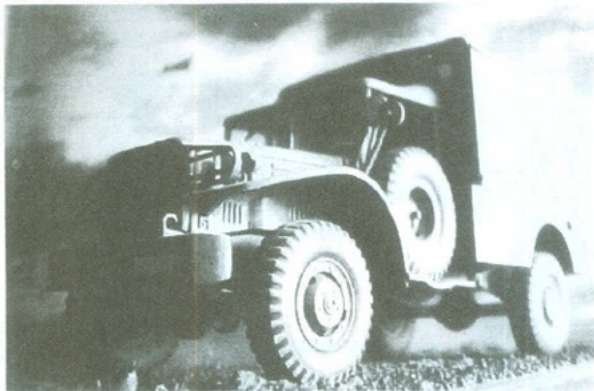
De neus wordt normaal opgebouwd. De bak is echter totaal anders. Om een stevige basis voor de ambulancebak te hebben wordt de gewone bak in elkaar gezet zonder zij- en achterplaten. Hij wordt op de normale plek op het chassis gelijmd. Tegen die basis wordt nu een "doosje" gemaakt van 0,5 mm dik ABS-plaat (Acrylnitryl Butadieen Styreen, voor de liefhebber. "Plastic" dus). De maten worden verrekend van aanzichtfoto's. Dit zijn foto's die exact van voren of van de zijkant zijn gemaakt met een telelens, op korte afstand. Hiermee krijg je een foto met bijna geen vertekening waarvan je direct maten kunt opmeten. Via de verhouding tussen de schaal van het origineel, de foto en het model kan nu de maat voor het model worden berekend.

Het dak is gekromd, dus dat wordt geen ABS-plaat. Een blik op het artikel in het modelbouwblad leerde dat de bouwer een blokje hout in de dakvorm had gevijld, en er daarna een messing plaat overheen heeft gebogen en vastgelijmd. Als ware Hollander had ik geen zin om een dag lang te gaan vijlen, dus er moest een andere constructie komen, wat eigenlijk heel eenvoudig bleek. Op de bovenplaat van het "doosje" zijn vier spanten geplaatst, in de vorm van het dak. Daaroverheen is een 0,2 mm dikke messing plaat gelijmd. Die plaat is gebogen door hem op de vlakplaat te leggen en er dan met een stalen asje voorzichtig overheen te rollen. De uitgeoefende druk, de diameter van het asje en het aantal malen rollen bepalen de radius waarmee de messing plaat omhoog kromt. Het hele dak zat er in 1½ uur op.

Alle opliggende delen van de bak, de deuren en de strippen aan de zijkant, zijn opgelijmde plaatjes en strippen ABS. De scharnieren zijn gewoon een kort stukje koperdraad. Op de zijstrippen zitten klinknagels. Die zijn gemaakt van kleine, bijna droge, druppeltjes witte houtlijm die met een satéprikker op de strip worden gelegd. Ze vloeien iets uit, maar voordat ze helemaal plat zijn, zijn ze al hard. En zie daar: een klinknagel.

De beschildering van het model is geheel olijfgroen. Om de details wat naar voren te halen is het hele model met lichtgrijs "gedrybrushed". Dit is een verftechniek waarbij alleen op uitstekende stukjes en scherpe randjes wat verf achterblijft. Dit gebeurt met een vrij forse penseel, die eerst bijna droog geveegd is over een papiertje. Door het drybrushen gaan de details "leven", en wordt het model veel aantrekkelijker om naar te kijken.

Zo ook met het canvas kapje en de zittingen in de stoeltjes. Ze krijgen een basiskleur van bronsgroen. Daaroverheen komt een khaki drybrushlaag, echter nu wat aan de natte kant. Nu ontstaat het omgekeerde effect. De vlakken

waar je op zit, de randjes en grotere vlakken krijgen de aanblik alsof ze zijn schoongeschuurd door het gebruik. In de plooiën en naden blijft groen zitten. Dat gaat restjes blanco en vuil voorstellen.

De rode kruizen en nummers komen uit verschillende bouwdozen. Het beste zou je de stickers uit de WC54 ambulance van Italeri kunnen gebruiken, maar die had ik niet in mijn bezit. En om een complete bouwdoos alleen voor de stickertjes te gaan kopen.....nee, ik blijf Hollander, dus heb ik maar wat samengesteld uit restanten.

Het model staat op een hardhouten plankje waar steenslag uit de modelspoorwereld op is geplakt. Hier en daar een groen plukje ertussen en klaar. Simpel, niet te opvallend, en mooier dan het model kaal in de kast.

De foto's zijn met een digitale camera gemaakt met foto's uit boeken op de achtergrond. Het boek staat tegen een kist, die op een tafeltje staat. Het boek wordt opengehouden met een tweede kistje dat ervoor ligt. Daarop staat het model, dicht tegen het boek aan. Hierdoor verdwijnt het eigenlijke object van de foto, en staat het model tegen de lucht. Als je nu de foto uit een beetje lage hoek maakt lijkt de lucht te kloppen. Okee, het zijn geen topfoto's, maar best aardig voor een kwartiertje werk, toch ?

Ton Burger

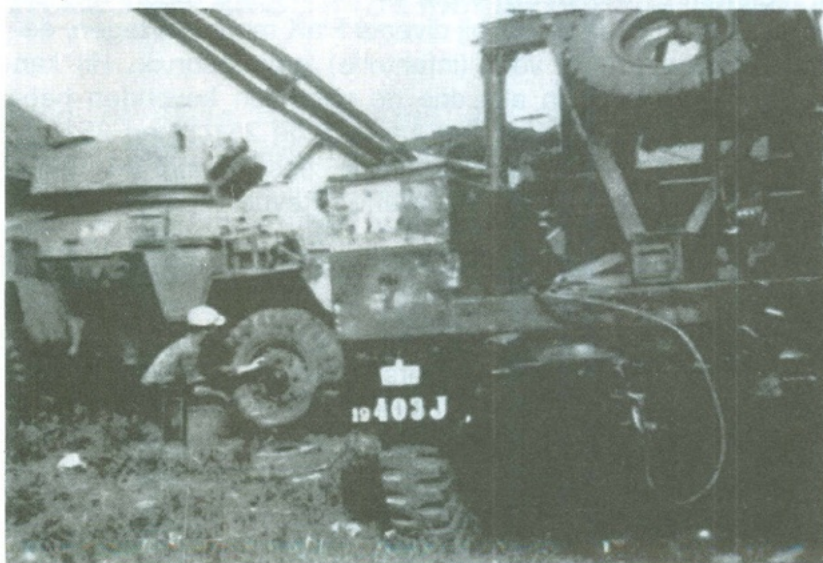
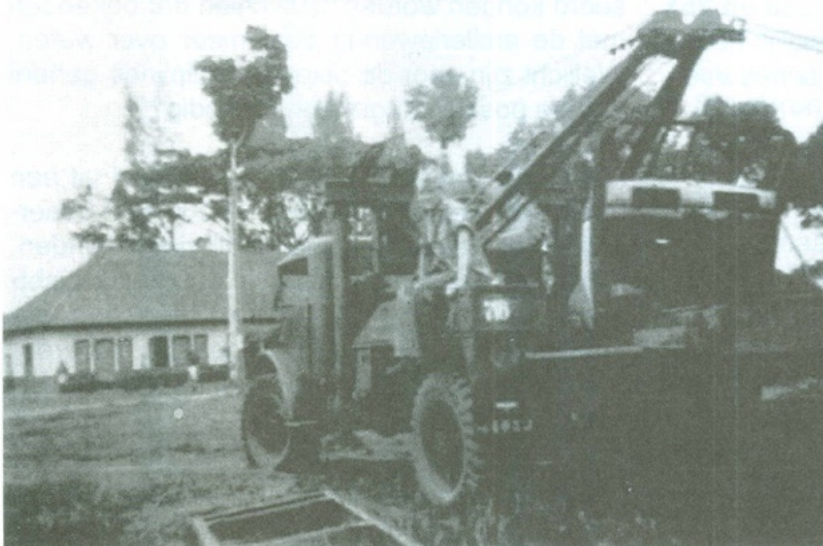
Referentie: Modell-fan 1983 nummer 11, Artikel "Der Dodge-Sankra der US-Armee".

Bijgaande foto's zijn gemaakt door mijn oom, Leen Vanderneut, die van 1947 tot 1950 in het toenmalige Nederlands Indië diende (Oost Java/Soerabaja/ Malang).

Hij woont sinds de vijftiger jaren in Australië. Het zijn copieën uit zijn originele album. De oorspronkelijke negatieven zijn zoekgeraakt. Op de foto hier naast staat mijn oom voor zijn werkplaatsbord. De kleuren weet ik helaas niet. Het voertuig waar hij op reed was een Ford CMP 3 ton lichte takelwagen met dubbele zijarmen (kaapstaanders), die nog van de Gurkha's was geweest

Sleutelen aan een Humber pantserwagen.

Ik heb geen idee wat voor wagen op deze foto staat. Was het een vooroorlogse brandweerwagen of misschien een van de Japanners overgenomen tankwagens?

Wie het weet mag het zeggen.

In de volgende TANK zijn de pantservoertuigen aan de beurt.

Alfred van Netburg

SdKfz. 251/13 / 14 / en 15 (De grote onbekenden...) Alfred van Netburg

Het is al weer enige tijd geleden dat ik u vermoede met stukjes over de **SdKfz. 250 en 251** serie, maar sinds verhuizing en huwelijk heb ik weer tijd (?) gevonden om in deze series voertuigen te spitten.

Als herinnering weer even op een rijtje:

SdKfz. 251/13 Schallaufnahme

SdKfz. 251/14 Schallauswerte

SdKfz. 251/15 Lichtauswerte

Ondanks het feit dat ik (nog steeds) geen foto's heb waarop deze drie uitvoeringen te onderscheiden zijn, heb ik wel een aantal gegevens en foto's van de apparatuur zoals die in

deze voertuigen gebruikt kan zijn. Voor de modelbouwer blijft het dus giswerk, maar ik rust mijn "13, 14 en 15" met deze apparatuur uit. Ik hoop daarbij natuurlijk op kritiek, zodat degene die de kritiek uit, mij mag voorzien van de juiste data en foto's!!! (heb al diverse modellen op deze manier kunnen completeren!)

Een andere vraag is waarom de geluidsopname, geluidsuitwerking en lichtuit-

werking functies niet in één voertuig gerealiseerd konden worden. Misschien dat bekenden met de artilleriewereld daar meer over weten. Wellicht zijn voor de diverse disciplines geheel andere posities (tegelijktijd) nodig??

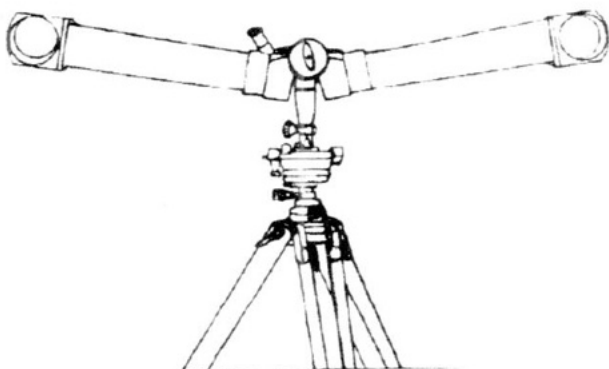
Het eerste apparaat heb ik nagetekend uit een boek over het Afrika Korps. Het is een observatiekijker/ telescoop voor artilleriedoeleinden. Deze zou dus kunnen staan in de 251/15 Lichtauswerte (tekening links). Deze telescoop, samen met het hieronder genoemde "scherenferrohr" is vanaf 1976 tot minstens 1992 verkrijgbaar geweest bij Tamiya. Ze zaten in de set "German Observation Group" (nr. MM 173 of 3573).

Het volgende apparaat is een afstandsmeter van het type EM 14. De langere variant hiervan komen we bij diverse FlaK modellen tegen, deze is voor (infanterie) grondgebruik. Hij kan zich in alle drie de varianten bevonden hebben, maar met name in de 251/14 en 251/15. Voor een uitgebreide beschrijving en foto's verwijs ik naar "Waffen-Revue" nr. 78.

In een origineel van het propagandabladd "Signal" (1943/16) kwam ik een observatiecamera met telens tegen. Het onderschrift luidt: "Uit een granaatrechter observeren de vèrafstand-camera's drie omlijnde punten die talrijke kilometers ver weg liggen en deze worden vervolgens gefotografeerd". Dit klinkt als een zogenoemde driehoeksmeting! Deze camera kan zich zeer wel in de 251/15 bevonden hebben.

Helaas was de foto te slecht om af te drukken of te tekenen. Het geheel ziet er uit als een uitgebreide, grote zwarte spiegelreflexcamera, ongeveer 30 cm diep. Daarop gemonteerd zit een grote, witte of lichtgrijze telelens met een diameter van ± 20 cm en een lengte van ± 45 cm. Het opzetstuk loopt taps naar de camera. Het geheel is gemonteerd op een driepoot statief zoals bij de observatiekijker.

Een vaste verschijning in dit soort voertuigen is het bekende "Scherenfernrohr" (zie tekening hieronder). Er zijn een paar uitvoeringen van. Er konden kokers van verschillende lengtes over de lenzen geplaatst zijn. Ik zou hem zeker in alle drie de uitvoeringen plaatsen!! Ook deze staat uitgebreid beschreven en met foto's in "Waffen-Revue" nr. 32.

De 251/13 Schallausnahme uitvoering blijft erg lastig. Er zat een set geluidsopname apparatuur in. Ik heb nog geen foto's van Duitse geluidsopnameapparatuur, wie kan mij daaraan helpen??

Ik vermoed dat er ook peilmicrofoons meegevoerd werden, wellicht werden op gelijke afstanden paaltjes met microfoons neergezet om zo tot een (driehoek/afstands)meting te komen? Welke artillerist of geluidstechnicus kan mij hier iets over vertellen?

Tot zover het resultaat van mijn speurwerk. Ik hoop op een van de komende TWENOT bijeenkomsten de resultaten in modelbouwvorm te laten zien. Commentaar en aanvullingen op het bovenstaande van harte gewenst!!!

Tot slot: wie weet er meer over de uitvoeringen SdKfz. 251/18 (Beobachtung) en de SdKfz 251/19 (Fernsprechbetriebswagen)?? Het gaat mij bij de 18 NIET om de bekende A en B varianten met de "kaartentafel" op het dak!!

Literatuur:

- . Lecturama serie 2° W.O. "Het Afrika Korps";
- . Waffen-Revue nrs. 32 en 78, Duitse "Gerate Liste";
- . Signaal propagandablاد 1943/16;
- . Squadron Signal "Panzer Grenadiers in Action" blz. 37.

Met dank aan: Jaap van Netburg (origineel blad signaal 1943), Bert Koopman, Frits Weisfelt, Henry Klom, Piet van Hees, Detlev Terlisten (IMM) en alle andere mensen die mij regelmatig op de hoogte houden en/of fotokopieën sturen! Bedankt!!!

Alfred van Netburg

VRAAG & AANBOD (de manier om alle TWENOT leden te bereiken!)

Theo de Haan, [redacted] [redacted] zoekt nog enkele pocketboekjes uit de serie "De geschiedenis van de Nederlandse Armee". Het gaat om de delen: Artillerie (graag 2 exemplaren), Korps Mariniers, Koloniale troepen, Genie en andere wapenen en Militaire onderscheidingen. De uitgever was van Dishoek uit Bussum. De (8 delige) serie is uitgegeven in de 60-er jaren t.g.v. het 150 jarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden.

Roelof Louwes, [redacted] [redacted] email: [redacted]

[redacted] heeft een zolderopruiming uitgevoerd en derhalve te koop (alles 1:35, de prijzen staan er tussen haakjes achter):
DRAGON: Jagdtiger Sd.Kfz.186 Henchel (32,50); Pz.Kpfw. IV Ausf. J 'late' (27,50); Sd.Kfz.184 "Elefant"(32,50); Hetzer Command version (25); Sherman M4A3E8 "Easy Eight" (20); Pz.Kpfw.II Ausf. C (20); Sd.Kfz.250/10 mit 3,7 cm. Pak (25).
TAMIYA: Sd.Kfz.2 Kleines Kettenkraft Rad (7,50); Pz.Kpfw. VI "Tiger II" (32,50); Pz.Kpfw. IV Ausf. G "early" (32,50); German Panther Type G Photo Etched Grille Set (5); German Sturmgeschutz III Photo Etched Grille Set (5);

Jagdpanther "Late" (32,50); Pz.Kfw.III Ausf. L (25).

MAQUETTE: Pz.Kpfw. 38(t) Ausf. G (15).

ITALERI: Demag with Pak 38 (15).

ACADEMY: Tiger I "early" (20).

VERLINDEN: Israeli M113 Command Vehicle Technical Team Conversion Kit (15); Park Gate & Walls (5).

ADV/AZIMUT: VW Käfer Typ. 92 SS (15); Pz. I A conversie set (15).

MR-MODELS: SU-76i auf Pz.III Conversion Kit (15).

Bestelde dozen kan ik desgewenst meenemen naar de bijeenkomst van 5 maart a.s.

Rene de Groot, [REDACTED]

(na 20.00 uur)

heeft te koop:

- . DE TANK nrs. 1 t/m 171 € 75,=
- . Model Magazin 1974 – 1984 € 50,=
- . Model Fann 1974 – 1999 € 100,=

en vraagt: Tamiya Tiger II oude lichting één motor + koppelingen. Onderdelen van deze tank zijn ook welkom. Prijs in overleg.

AIRBRUSH

SERVICES ALMERE

Wij leveren alle airbrushmaterialen voor o.a.: Grafische toepassingen, modelbouw, nail-art, airbrush-tattoo's, face-make up, body-art en vele andere creatieve mogelijkheden. Zowel voor de beginnende- en gevorderde amateur als voor de veeleisende professional.

Alle airbrushmaterialen zijn op voorraad in onze winkel. U kunt ook eenvoudig via onze online-shop bestellen. Tevens vindt u ons op diverse grote modelbouwbeurzen in Nederland en België. Kijk op www.airbrush-services-almere.nl voor onze shop en de beursagenda.

Airbrush Services Almere

Operetteweg 26
1323 VA Almere

telefoon/fax 036-5331531

info@airbrush-services-almere.nl
www.airbrush-services-almere.nl

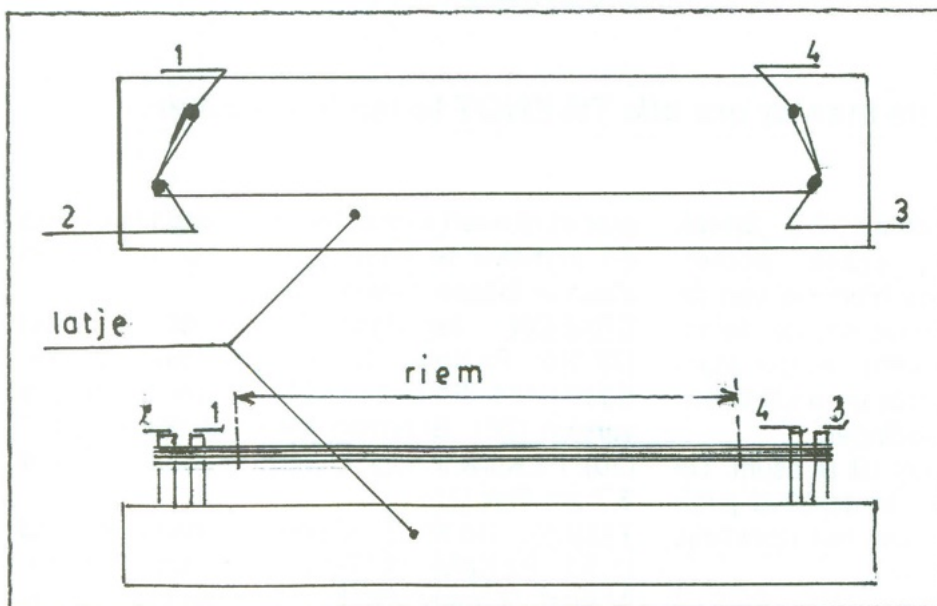
Dé airbrush specialist in Nederland.

Riemen

J.L.A. de Grave

Om pioniergereedschappen of jerrycans op voertuigen vast te sjoeren worden riemen gebruikt. Deze zijn voor schaalmodellen gemakkelijk zelf te maken. Uitgegaan wordt van naaizijde, die in vele bruikbare kleuren in de handel is. Van een spoeltje kan men meters riem maken.

Een hulpstukje wordt gemaakt van een latje, dik ca 1 cm en ruim lang genoeg voor de langste te maken riem. Erin slaat men 4 koploze spijkertjes. Lengte boven het latje ca 1,5 cm, zie figuur. Het begin van de te gebruiken draad wordt op spijker 1 geknoopt. Dan trekt men de draad buiten

om 2 en 3 naar 4 en terug weer buitenom 3 en 2 naar 1. Deze bewerking wordt herhaald totdat de draadjes, tegen elkaar geschoven, de breedte hebben van de gewenste riem. Vervolgens smeert men een druppel doorzichtige lijm, b.v. Bizon hard plastic lijm, in de bundel draadjes. Na uitharden van de lijm de riem losknippen en op de gewenste lengte brengen.

Bij postorders betalen wij de porto En dat scheelt heel wat euro's

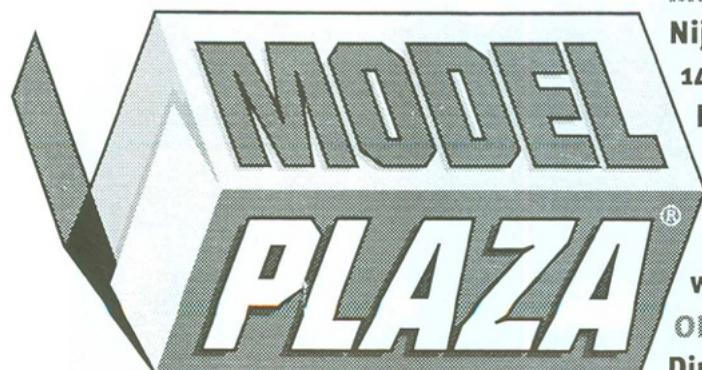
**Je weet
niet wat
je ziet in
Model
Plaza**

Als u bij ons per telefoon,
fax, brief, e-mail,
of via de website bestelt,
nemen wij niet alleen de
verpakkingskosten voor
onze rekening, maar ook

de postzegels. U betaalt dus alleen de prijs
van het product en wij zorgen dat het bij u
in de bus komt. Zonder extra kosten, maar
uitsluitend in Nederland.

Kijk op www.modelplaza.nl
voor een ruime selectie uit
ons assortiment of bel met
Erik Meijer op 0299 75 02 01
om te horen wat er nog meer
op voorraad is.

**1.000 m² modelauto's en vliegtuigen en bouwdozen vlakbij Amsterdam
aan de A7 (Afslag Purmerend Noord, richting Industrieterrein De Koog)**

MODELPLAZA®

Nijverheidsweg 5-7

1442 LD Purmerend/Industrieterrein

De Koog

Telefoon 0299 75 02 01

Telefax 0299 75 02 02

e-mail support@modelplaza.nl

website www.modelplaza.nl

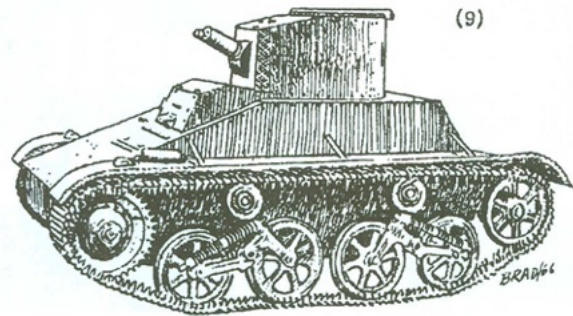
OPENINGSTIJDEN

Dinsdag t/m zaterdag 10.00 tot 19.00 uur

Eeuwenlang stonden de Zwitsers bekend als goede infanteristen. Na de Tweede Wereldoorlog hebben ze echter ook een reputatie opgebouwd als goede cavaleristen. Dit gebeurde vooral in de vijftiger en zestiger jaren, toen ze een zeer effectieve pantserstrijdmacht uit de grond stampten. Ze deelden daarbij de verstandige opvatting van de oude Romeinen, dat je voorbereiden op een oorlog de beste manier is om er een te voorkomen. Een belangrijk deel van deze voorbereiding bestond uit het ontwikkelen van een gevechtstank die speciaal op de Zwitserse omstandigheden was toegesneden.

De belangstelling van het Zwitserse leger voor tanks en oorlogvoering met tanks dateert uit de tijd van de Eerste Wereldoorlog. In 1922 werden van Frankrijk twee **Renault FT 17** tanks gekocht. Dit was in die tijd de meest gebruikte tank en hij vertegenwoordigde de modernste ontwikkelingen op dit gebied. Het bleef in het Zwitserse leger echter bij proefnemingen. Evenals in veel andere landen was ook de Zwitserse legerleiding niet overtuigd van het nut van tanks. Ze werden als typische aanvalswapens beschouwd en dat strookte niet met de traditionele defensieve Zwitserse opvattingen.

Het duurde tot 1934 voordat er weer iets op het gebied van tanks werd gedaan. In dat jaar werden vier Britse **Vickers Carden-Loyd Model 34** lichte tanks gekocht (zie tekening). Deze wogen slechts 3,8 ton en hadden niet meer dan een machinegeweer als bewapening, maar op het gebied van mobiliteit waren ze een grote verbetering ten opzichte van de Renault FT 17 tanks.

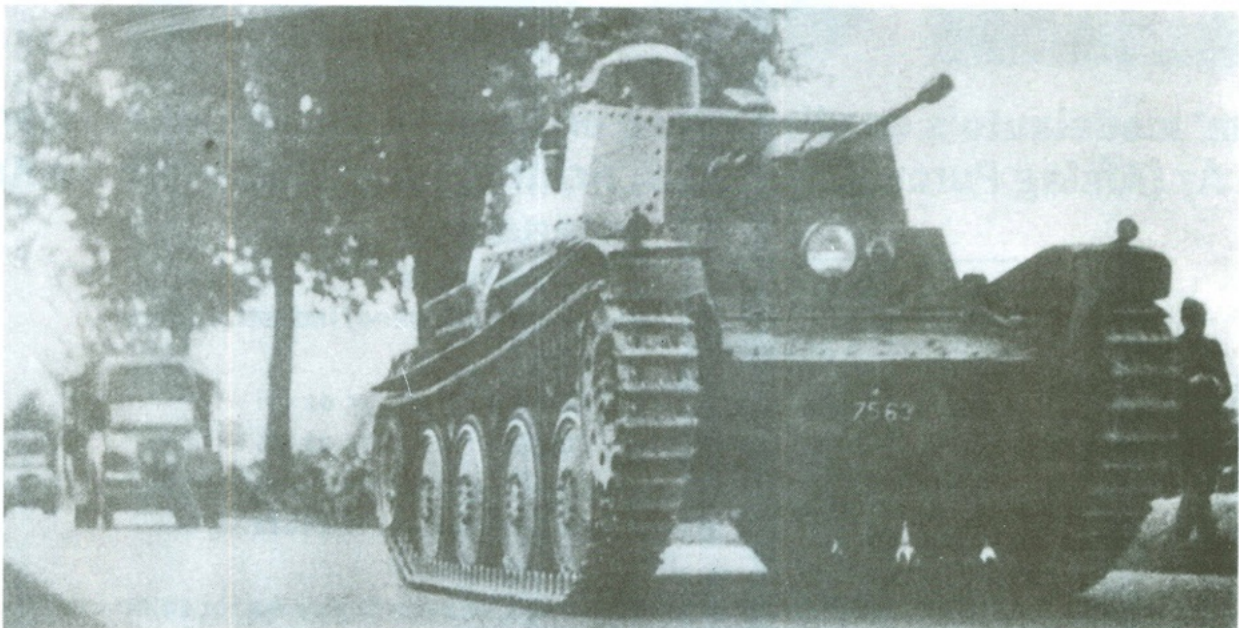

Vickers Carden-Loyd Model 34

Panzer 39

Er gingen nog eens vier jaar voorbij voordat het Zwitser leger weer een stap deed op weg naar een adequate tankbewapening. Dit was het gevolg van een beslissing in 1936 om de verkenningseenheden van het Zwitserse leger uit te rusten met lichte LTH tanks, die in Tsjechoslowakije werden gebouwd door het bedrijf Ceskomoravska Kolben Danek. De keuze van deze 7,5 ton wegende tank was verstandig, want het was een van de beste pantservoertuigen van zijn tijd. Perzië (het huidige Iran) had hem besteld, alsmede Peru, Litouwen en het Tsjechische leger. Later werd de LTH in Zweden in licentie gebouwd als de Strv m/41. Onder de aanduiding Pz.Kpfw.-38(t) werd hij met veel succes gebruikt door het Duitse leger.

De tanks die door het Zwitserse leger waren besteld zouden in Zwitserland worden geassembleerd uit Tsjechische onderdelen, met uitzondering van de motor en de bewapening. Als motor had men namelijk een in Zwitserland gebouwde ↓ **Panzer 39 (afgekort tot Pz.39)**

Saurer 125 pk dieselmotor gekozen en voor de bewapening was de keuze gevallen op een Zwitsers 24 mm Oerlikon kanon en twee machinegeweren.

Het resulterende voertuig werd aangeduid als de Panzer 39, afgekort tot Pz.39. Echter, toen er 24 voertuigen gebouwd waren stopte de levering van onderdelen uit Tsjechoslowakije, omdat dit land onder Duitse controle was gekomen. Dus, toen WO2 uitbrak had het Zwitserse leger slecht 24 Pz.39's, die werden verdeeld over drie nieuw opgerichte tankcompagnieën.

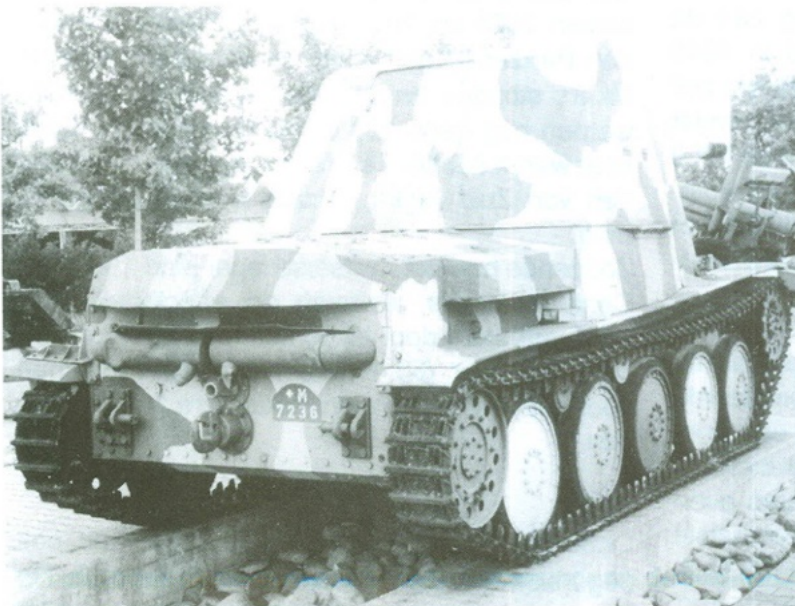
De strikte neutraliteitspolitiek verhinderde Zwitserland om tanks in het buitenland aan te kopen. Tegelijkertijd was het ook niet in staat ze zelf te bouwen, hoewel er echter wel kleine stapjes in die richting werden gezet.

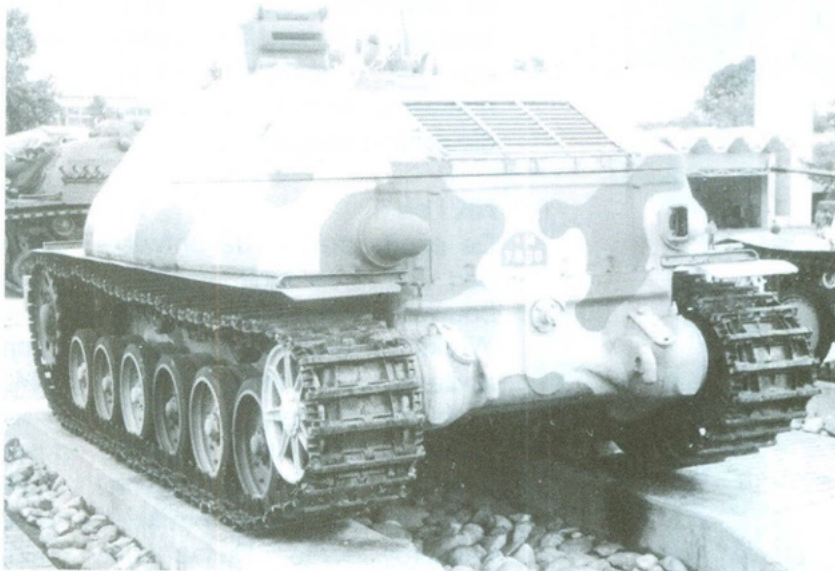
NK I en II

De eerste stap in de ontwikkeling van een Zwitserse tank was in 1944 het bouwen door de Federal Construction Works van een experimenteel 75 mm antitankkanon, dat de aanduiding NK I (Nahkampfanone I) kreeg. Dit 10 ton zware voertuig was gebaseerd op een verlengd Pz.39 onderstel en had, net als de in diezelfde tijd ontwikkelde semi-geïmproviseerde Duitse gemechaniseerde kanonnen, een opbouw die aan de bovenkant en de achterkant open was.

Het werd een jaar later gevolgd door een veel ambitieuzer voertuig, een 75 mm torenloos aanvalskanon, genaamd Nahkampfanone II. Dit voertuig was rondom gepantserd; de pantsering aan de voorkant was zelfs 70 mm dik. Het gevolg was dat het voertuig 24 ton woog, meer dan twee maal zoveel als de NK I. De pantseropbouw bestond uit een groot gietstuk, wat een opmerkelijke prestatie was van de Zwitserse ijzergieters. Een bijkomend voordeel was dat er hierdoor geen gewalste pantserplaat nodig was, want dat werd in Zwitserland niet gemaakt.

Pz.39 (boven) en het Nahkampfanone I, gefotografeerd in het museum in Thun.

Nahkampfskanone II

Het tweede interessante kenmerk van de NK II was de 300 pk V-12 dieselmotor, die hem een snelheid gaf van 50 km/uur.

In principe was de NK II gelijkwaardig aan de Duitse Sturmgeschütze, maar hij werd in 1945 gebouwd en in die tijd nam de noodzaak om zelf pantservoertuigen te bouwen sterk af omdat WO2 ten einde liep. De ontwikkeling van de NK II werd derhalve gestopt en het bleef bij een prototype. Beide voertuigen, de NK I en de NK II zijn in het Zwitserse tankmuseum in Thun te bewonderen.

De legerleiding was inmiddels overtuigd van de noodzaak van pantservoertuigen en profiteerde in 1946 van de gelegenheid om tegen een gunstige prijs een aantal 75 mm aanvalskanonnen van Tsjechoslowakije te kopen. Het waren overvloedige Jagdpanzers 38(t) Hetzer, die in het laatste deel van de oorlog nog in opdracht van het Duitse leger waren gebouwd. Eerst werden er 100

gekocht, daarna nog eens 58. De eerste voertuigen werden in 1947 afgeleverd, de laatste in 1952. Ze werden aangeduid als G.13 Panzerjäger.

Ook na de oorlog was Hetzer nog steeds een heel effectief voertuig en daardoor voldeed hij goed aan de Zwitserse behoefte aan mobiele antitankwapens. De 158 Hetzers vormden de uitrusting van drie speciaal opgerichte antitankbataljons. Ze werden in 1974 uit dienst gesteld.

De oorlog in Korea maakte duidelijk dat moderne legers niet meer zonder tanks konden. Dit gold ook voor Zwitserland en derhalve besloot het Zwitserse leger in 1951 tot de aanschaf van 550 tanks. In december 1951 werden 200 Franse AMX13 tanks gekocht, die werden aangeduid als **Leichter Panzer 51 (L.Pz.51)**. Ze zijn gebruikt tot 1980/81.

Vervolgens adviseerde een speciaal opgerichte Tank Commissie de aankoop van de Britse Centurion tank, die net in Korea had bewezen een uitstekende

gevechtstank te zijn. Als gevolg van dit advies werd in 1955 een order geplaatst voor 100 Centurion Mk.3 tanks, die in 1956 en 1957 werden afgeleverd. Ze werden gevolgd door 100 Centurions Mk.7, die in 1956 werden besteld en tussen 1958 en 1960 werden geleverd. Ze werden **Panzer 57** genoemd, de eerder afgeleverde Mk.3's stonden bekend als **Panzer 55**. In 1960 werden nog eens 100 Centurions besteld. Deze keer waren het Mk.5's, die op gunstige voorwaarden van Zuid Afrika konden worden overgenomen.

Zodoende had het Zwitserse leger eind 1960 300 Centurion tanks, waarvan de effectiviteit sterk werd verbeterd door bij de helft het oorspronkelijke 20 pond (83,4 mm) kanon te vervangen door het veel sterkere en modernere 105 mm kanon.

Pz.58

Ondertussen was het Zwitserse leger zelf ook begonnen aan de ontwikkeling van een tank. De oorsprong van dit voertuig gaat terug tot 1951,

toen de technische sectie van de Zwitserse Generale Staf een studie begon naar de mogelijkheden om in eigen land een tank te ontwerpen en de bouwen. Hierdoor zou men onafhankelijk worden van het buitenland, vreemde valuta besparen (wat in die tijd voor een land een belangrijk voordeel was) en het zou een voertuig opleveren dat veel beter geschikt was voor de specifieke Zwitserse omstandigheden.

In 1953 had deze studie geleid tot een programma van eisen, waarvan de drie belangrijkste punten waren:

1. ontwerp een krachtig kanon met een hoge vuursnelheid en een hoge mondingsnelheid voor gebruik tegen vijandelijke tanks;
2. ontwerp een voertuig dat past in de Zwitserse legerorganisatie en dat door zijn bewapening, snelheid en gewicht goed in de Zwitserse geografische en militaire omstandigheden past;
3. de serieuze productie moet geheel binnen Zwitserland kunnen worden uitgevoerd, waar mogelijk moeten componenten door Zwitserse bedrijven worden geleverd.

Met deze opdracht ging de Eidgenössische Konstruktionswerkstätte (een combinatie van onze Artillerie Inrichtingen en de Tankwerkplaats in Leusden) in Thun aan het werk. De EKW was de belangrijkste Zwitserse bewapeningsinrichting, die al meer dan honderd jaar militaire uitrusting had geproduceerd en gemoderniseerd. Ondanks dat het bedrijf voornamelijk ervaring had met artillerie en in het geheel niet met tanks, wist het toch in betrekkelijk korte tijd een gevechtstank te ontwikkelen en te bouwen die geheel aan de eisen voldeed.

Er werden eerst twee prototypes gebouwd, die alleen voor wat betreft hun bewapening van elkaar verschilden. De eerste, die in 1958 werd afgeleverd, had een 90 mm antitankkanon van Zwitsers fabrikaat. De tweede, afgeleverd in 1959, was bewapend met een Brits 20 pond kanon, dat in die tijd nog steeds een uitstekend tankkanon was. In 1957 was reeds besloten na de twee prototypes een serie van tien preproductie voertuigen te bouwen met het Zwitserse 90 mm kanon als bewapening. Deze tien tanks werden in 1961 gebouwd en aangeduid als **Panzer 58 (Pz.58)**. In die tijd was echter in Engeland het veel krachtiger 105 mm tankkanon ontwikkeld, dat niet alleen voor de Centurion werd gebruikt, maar ook voor de Amerikaanse M60 gevechtstank. Als gevolg hiervan koos de Zwitserse Generale Staf in 1961 ook voor het 105 mm kanon en **besloot niet de Pz.58 verder te bouwen, maar een versie met dit 105 mm kanon als hoofdbe-**

wapening. De aanduiding werd **Panzer 61 (Pz.61)**.

Pz.61

In maart 1961 werd opdracht gegeven voor de bouw van 150 Panzer 61. De daadwerkelijke productie begon in 1964 en was eind 1966 voltooid.

De Pz.61 had een aantal opvallende kenmerken. Op de eerste plaats zijn lage gevechtsgewicht van slechts 38 ton. Hiermee was het een van de lichtste tanks van zijn generatie. Hij had hiermee ten opzichte van zijn zwaardere soortgenoten het belangrijke voordeel dat hij lichtere bruggen kon oversteken en veel makkelijker per spoorwagon kon worden vervoerd.

Het tweede opvallende kenmerk van de Pz.61 was dat hij slechts 3,06 meter breed is, wat minder is dan al zijn tijdgenoten. Hierdoor kan hij zonder verdere voorbereidingen over het hele Zwitserse spoorwagennet worden vervoerd, inclusief de grote tunnels onder de Alpen. Ook bewoog hij zich hierdoor veel makkelijker over smalle bergwegen en door nauwe dorpsstraatjes. De geringe breedte was gerealiseerd door een zorgvuldig ontwerp en ging niet ten koste van de ruimte voor de bemanning. Een van de noviteiten die men hiervoor ontwikkelde was de integratie van de munitieberging met de brandstoftanks. Twee brandstoftanks waren voorin geplaatst, links en rechts naast de bestuurder, en in deze tanks waren bergplaatsen gemaakt waarin de 105 mm granaten pasten. Op deze manier was bergruimte gecreëerd voor twee maal 22 granaten; acht granaten waren als gereedheidmunitie in de toren opgeborgen. Deze manier van munitieberging leverde een aanzienlijke ruimtebesparing op in vergelijking met tanks met gescheiden munitie- en brandstofberging. Bovendien werd het brandgevaar bij vijandelijke treffers beperkt doordat de munitie was omgeven door minder ontvlambare diesel. Interessant was dat deze toepassing ongeveer tegelijkertijd ook werd uitgevoerd bij de Russische T55 tank.

De gegoten romp

De romp van de Pz.61 was iets bijzonders, omdat hij in een stuk was gegoten. De Amerikaanse M48 was de enige tank waarbij deze methode ook was toegepast. De moeilijkheid bij dergelijke grote gietstukken bestond uit het realiseren van de gewenste diktes van de pantserring. Daar stond evenwel een hogere beschermingsgraad tegenover doordat de vormgeving van de romp beter was dan bij een constructie van gewalste pantserplaten. Ook waren er minder manuren

nodig dan voor de maken van een gelaste romp. Bovendien was het nu niet nodig om gewalste pantserplaat te importeren.

De toren was eveneens in een stuk gegoten, evenals bij veel andere tanks in die tijd. De vorm van de toren was echter afwijkend doordat de uitbouw aan de achterkant ontbrak. Om toch voldoende elevatie naar beneden mogelijk te maken (10 graden) was de toren iets hoger gemaakt dan bijvoorbeeld de torens van de Russische T55 en T62 tanks, waar de uitbouw eveneens ontbrak. Op de toren staan twee cupola's. Die van de commandant heeft acht episcopen, die van de lader heeft er zes. Door deze cupola's is de totale hoogte van de Pz.61 2,72 meter, wat beduidend minder is dan bijvoorbeeld de 3,31 meter van de Amerikaanse M60A1.

De bewapening

Het 105 mm kanon (Pz.Kan.61) is een in Zwitserland onder licentie gemaakte, gemodificeerde versie van het Britse L7A1 kanon. Het gebruikt dezelfde APDS en HESH munitie als de Centurion, de M60 en de Duitse Leopard 1. Daarnaast hebben de Zwitsers een eigen HE granaat ontwikkeld. Het verschil met het Britse kanon zit in het sluitstuk, dat bij de Zwitserse uitvoering horizontaal werkt. Ook de lengte van de terugstoot is anders (55 tot 60 cm) en de beheersing van de elevatie werkt volgens een ander systeem.

Het richten van het kanon, horizontaal en verticaal, kan met handkracht, maar gebeurt normaliter door middel van een electro-hydraulisch systeem. Dit is een van de twee systemen in de Pz.61 die niet van Zwitserse makelij zijn. Het is een product van het Franse bedrijf Societe d'Applications des Machines Motrices (SAMM), dat kort daarna een soortgelijk systeem ontwierp voor de Franse AMX30 tank.

In plaats van het "normale" coaxiale machinegeweer heeft de Pz.61 een 20 mm automatisch kanon naast de hoofdbewapening. Het heeft een vuursnelheid van 800 schoten per minuut en kan

worden gebruikt voor doelen waarvoor een machinegeweer te licht en de hoofdbewapening te zwaar is. Het is gemaakt door Oerlikon Buhle & Co.

De Pz.61 heeft wel een machinegeweer. Op de cupola van de lader is een 7,5 mm MG51 geplaatst. De commandant houdt hierdoor zijn handen vrij voor belangrijkere taken. Aan de toren zijn zes 80,5 mm rookbuswerpers geplaatst, drie aan elke kant.

De aandrijving, besturing en het onderstel

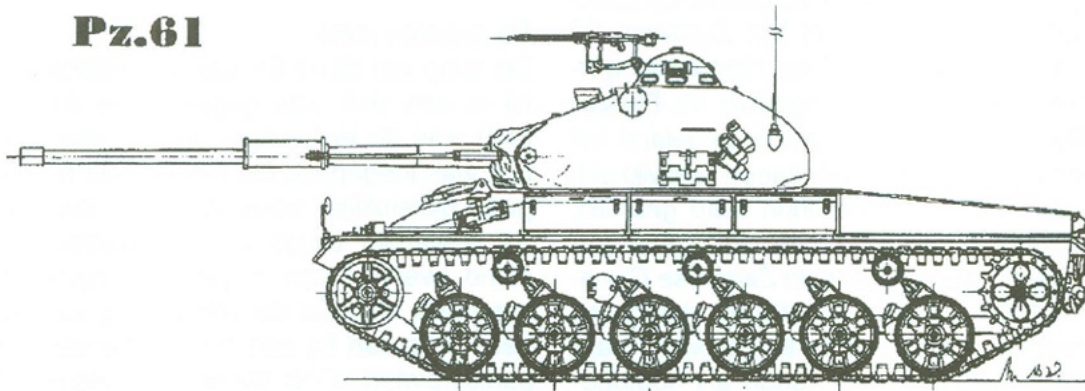
De tweede component van de Pz.61 die niet van Zwitserse oorsprong is, is de motor. Dit is een Duitse Daimler-Benz V-8 dieselmotor, die een voorloper is van de V-10 motor die later in de Leopard 1 is toegepast. Het is een tamelijk conventionele en robuuste, water gekoelde motor, die een vermogen heeft van 630 pk bij 2200 tpm. Hij geeft de tank een maximum snelheid van 50 km/uur op de weg.

Aan de motor zit een door de Schweizerische Lokomotiv und Maschinenfabrik in Winterthur gemaakte transmissie, die bestaat uit een semi-automatische versnellingsbak met zes versnellingen vooruit en 2 achteruit en een stuursysteem met dubbel differentieel en hydrostatische stuur-aandrijving.

De Pz.61 was de tweede tank ter wereld die met een dergelijk besturingsysteem werd uitgerust (de eerste was de Franse vooroorlogse Char B). Het geeft een bijna perfecte controle over de tank, die daardoor heel gemakkelijk te besturen is.

Ook de vering van de Pz.61 is opmerkelijk. Het onderstel heeft zes loopwielen aan elke zijkant, die alle onafhankelijk zijn geplaatst en met zgn. Belleville veren zijn geveerd. Deze manier van vering is voor het eerst toegepast door de Duitsers op hun E-serie super zware tanks. Het heeft als voordeel dat het in verhouding tot de afmetingen en gewicht heel veel energie kan absorberen.

Pz.61

Brattinga Speelgoed

Plastic modelbouw, Resin, Boeken, Airbrush enz.

www.technotoys.nl

Merken die wij o.a. voeren:

Tamiya, Revell, Italeri, PST, Miragehobby, CMK, MPM, Verlinden, Dragon, Airfix, Heller, Plusmodels, Hasagawa, Fujimi, Zvezda, Trumpeter, Monogram, AFV-club, Hobbycraft, Hat, Academy, Warhammer, EasternExpress, Skif, Attack, Corel, Kirin, JB Models, IMEX, IMAI, PM Models, Extra Tech, Hauler, Emhar, Pro Modeler, Preiser, Hobbycraft, Giesbers-models, Milicast, VLS, Orion, Wespe-models, Planet-models en Minicraft.

Boeken:

Schiffer, Concord, Squadron, Achtung panzer, Verlinden en Osprey.

Airbrush van:

Revell, Badger en Aztec.

Toebehoren:

Verf van Humbrol, Revell, Tamiya, Vallejo colors en Games workshop.
Lijmen van Revell, Humbrol, UHU, en Greven secondelijm in verschillende diktes.

Gereedschappen: mesjes, pincetten, masking folie en proxxon.

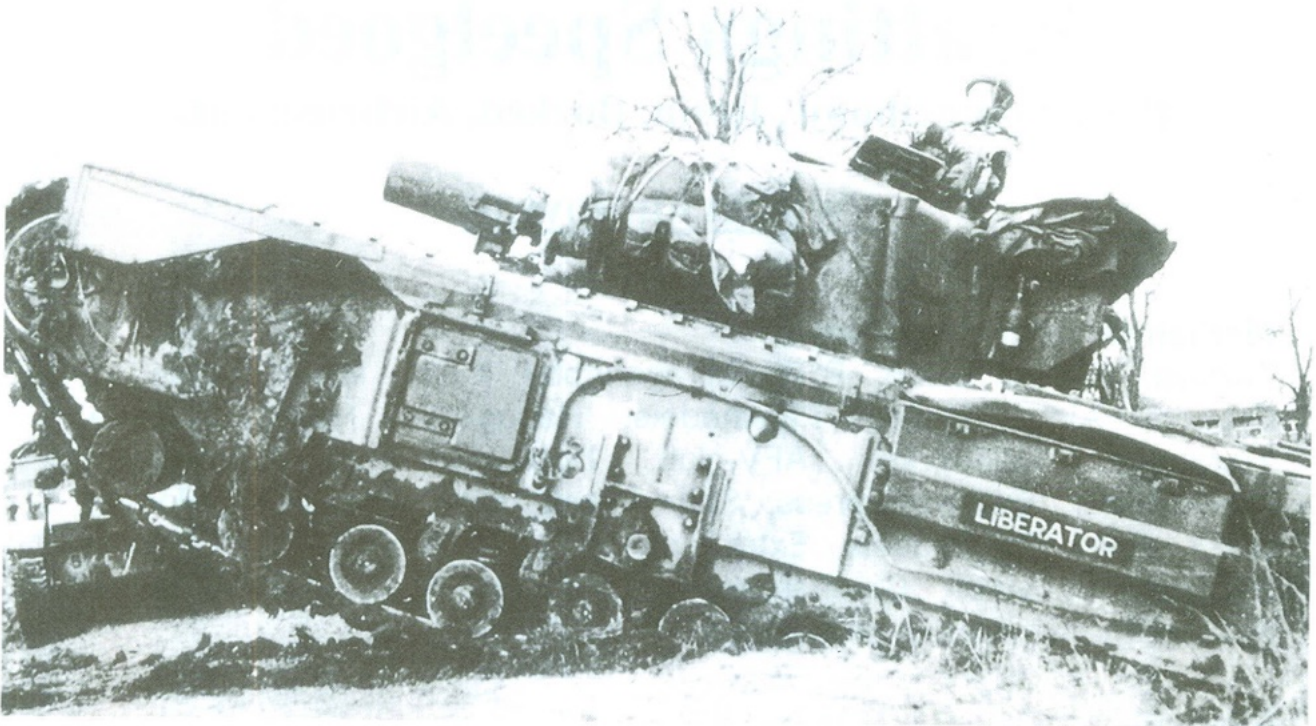
Zoekt u een special model?!! Bel of mail ons, hebben wij het niet dan willen wij het graag voor u bestellen.

Wij leveren in heel Nederland.

Email: technotoys@home.nl

Brattinga Speelgoed Oosterdijk 4-6 8601 BT Sneek 0515-416380	Brattinga Speelgoed St. Jacobsstraat 4 8911 HT Leeuwarden 058-2125682
---	--

De CHURCHILL A.V.R.E. (Armoured Vehicle Royal Engineers).

Door de Raid op Dieppe, in augustus 1942, was de Britse legerleiding zich goed bewust geworden van de problemen waar genietroepen mee geconfronteerd zouden worden bij het vernietigen van obstakels onder vijandelijk vuur en als oplossing hiervoor werd de AVRE ontwikkeld. De bedoeling was een gepantserd voertuig te maken waarmee de genisten onder pantserbescherming hun taak konden uitvoeren. Voorts moest het een vervoermiddel zijn voor genisten en hun uitrusting en het moest bescherming bieden aan uitgestegen genisten als zij met de hand springladingen moesten plaatsten.

Een veel gehoorde misvatting over de aanval op Dieppe in augustus 1942 is dat daarbij helemaal geen gespecialiseerde tanks aanwezig waren. Dat is echter onjuist. Enkele Churchill tanks van het Calgary Regiment waren aangepast als vlammenwerpertank, terwijl andere bundels palen meevoerden met behulp waarvan tanks vanaf het strand op de boulevard moesten kunnen komen. Er bleken echter obstakels te zijn waar geen van de beschikbare tanks tegen opgewassen was. Dit waren grote betonnen muren die alle uitgangen van de boulevards versperden, waardoor geen enkele tank in de stad kon doordringen.

Er moesten in de aanloop voor D-Day dus middelen gevonden worden om met dit soort hindernissen af te rekenen en de voor de hand liggende oplossing was: explosieven. Vervolgens was de meest eenvoudige manier om deze op hun plaats te krijgen: met een tank. Rij naar de muur, plaats de explosieve ladingen en rij weer weg. De keuze viel op de Churchill tank omdat deze deuren in de zijkant heeft. Dit

zou voor de sappeurs veel makkelijker zijn dan uit de toren klimmen. Er werd een methode ontwikkeld waarbij twee tanks naar de versperding reden en daar in een V-vorm tegenaan gingen staan, waardoor er een betrekkelijk veilige ruimte ontstond. De sappeurs konden dan vervolgens in deze ruimte de ladingen plaatsen en deze tot ontploffing brengen nadat ze weer terug waren in de tanks en deze waren weggereden.

Het bleek een omslachtige werkwijze te zijn en men ging op zoek naar iets beters. Dit werd het petard-mortier; een korte en dikke vuurmond, geplaatst in een tanktoren op de plaats van het oorspronkelijke kanon. Er kon een zware explosieve lading mee worden afgevuurd, de "vliegende vuilnisbak" genaamd, die een vernietigend effect had op beton mits hij van dichtbij genoeg werd afgevuurd.

Begonnen werd met het aanpassen van een Covenanter tank en enkele tanks van het type Churchill Mk.I en Mk.II. Deze voldeden echter niet. Vervolgens werd besloten dat Churchill's

Mk.III en Mk.IV zouden worden omgebouwd tot A.V.R.E. Dit werd uitgevoerd door R.E.M.E. werkplaatsen en het bedrijf MG Cars Ltd. in Abingdon. Het speciaal ontworpen 290 mm Petard mortier (vuursnelheid 2 tot 3 schoten per minuut, afhankelijk van de ervaring van de lader) vuurde een 18 kg zwaar projectiel dat een explosieve lading van bijna 12 kg bevatte, over een afstand van circa 75 meter.

De bergruimte in de romp van de tank was uitgebreid om ruimte te maken voor reserve projectielen en voor de rest van de genie-uitrusting. Het Besa machinegeweer in de romp was gehandhaafd. De scharnierende luiken boven de plaats van de boegschutter waren verwijderd en de opening was afgedekt met een schuifluik waardoor het mortier kon worden geladen. Ook waren er kabels aanwezig om de accu van de A.V.R.E. aan te sluiten op met de

hand geplaatste explosieve ladingen, zoals de "General Wade" en de "Beehive" (bijenkorf).

Als de A.V.R.E. geladen was met al deze extra uitrusting, bedroeg het gewicht ongeveer 38 ton. De bemanning bestond uit de commandant, bestuurder, genist, radio-operator, mortierschutter en hulpbestuurder tevens lader van het mortier.

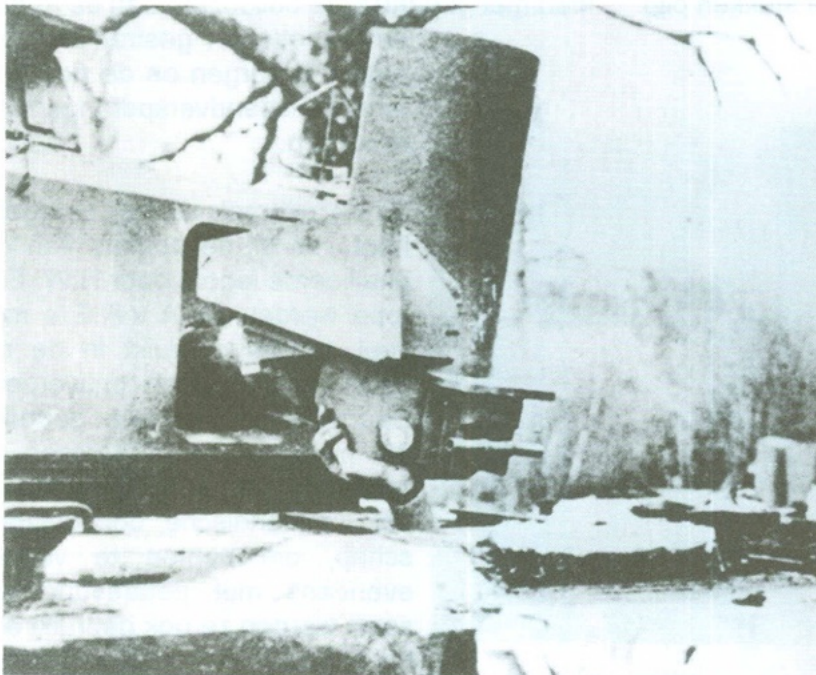
De A.V.R.E. kon ook worden uitgerust als bruglegger, mattenlegger en met installaties voor het mechanisch plaatsen van springladingen. Voor al deze aanpassingen waren speciale bevestigingspunten aan het voertuig gemaakt. De meest voorkomende aanpassing was met een takkenbos, bestemd om sloten of antitankgrachten op te vullen of om tegen muren of andere versperringen te plaatsen, om zo "opritten" te maken waarover andere voertuigen deze hindernissen konden passeren.

Oorspronkelijk bestonden deze takkenbossen uit bundels houten palen, doch in praktijk werden ze meestal gemaakt van takken en kreupel hout met een lengte van 3 tot 4 meter, die werden gebundeld tot bossen met een doorsnede van ongeveer 2½ meter. Meestal werden ze rond drie stukken golfijzeren pijp gebonden, wat niet alleen het gewicht beperkte, maar waardoor ook het water in een sloot of greppel kon doorstromen.

De takkenbos werd meegenomen op een schuin aflopend houten frame op de voorkant van de tank, boven de bestuurdersplaats. Hij werd op zijn plaats gehouden met kabels, voorzien van een snelsluiting die door een bemanningslid vanuit de toren kon worden geopend. Het houten frame werd meestal afgeworpen nadat de takkenbos was geplaatst. Als het frame op de tank was geplaatst, moest de toren op 'drie uur' of op 'negen uur' worden gezet.

Foto boven: het petard mortier in de "laadstand".

Onderste foto: het petard projectiel, ook wel "vliegende vuilnisbak" genoemd.

De divisie beschikte ook over sleden met scharnierende zijanten die door een A.V.R.E. werden gesleept en bestemd waren voor reserve takkenbossen. Ze werden natuurlijk ook gebruikt voor het vervoer van andere voorraden en munitie.

De bij de landing in Normandië en tijdens de veldtocht in N.W. Europa gebruikte A.V.R.E.'s waren op basis van de Churchill Mk.III en Mk.IV. Ze behoorden tot de eerste voertuigen welke in Normandië aan land gingen en maakten deel uit van het 5e en 6e Aanvalsregiment Royal Engineers. Evenals de andere voertuigen die bij de aanval werden ingezet, waren ze tot 1½ meter waterdicht gemaakt, zodat ze vanaf hun landingsvaartuigen door het water naar het strand konden rijden. Voor dit doel waren op de luchtinlaten verticale schachten geplaatst en waren de uitlaten verlengd met stukken pijp.

Tijdens de landingen werden takkenbossen gebruikt om antitankgrachten op te vullen en werd met behulp van de petard mortieren grondig afgerekend met vele mitrailleurkasten, geschutopstellingen, sluipschutters, etc. Ook werd een groot aantal stalen strandversperrin-

gen opgeruimd. Mattenleggers, mijnenploegen en bruglegversies van de A.V.R.E. werden eveneens met veel resultaat ingezet.

De D.D. Sherman tanks die op eigen kracht naar de kust hadden moeten varen, waren daar door de hoge golven niet overal toe in staat geweest. Hierdoor werd op sommige plaatsen een beroep gedaan op de A.V.R.E.'s en op enkele Crabs om nabijondersteuning te geven aan de infanterie. De A.V.R.E.'s waren hierbij, door de geringe dracht van de petard mortieren, bijzonder kwetsbaar voor vijandelijk vuur en leden daardoor vrij zware verliezen. Ook tijdens de verdere veldtocht zou een enkele maal op deze manier een verkeerd gebruik worden gemaakt van A.V.R.E.'s.

Op het eind van D-Day, toen het bruggenhoofd stevig in handen was, gingen A.V.R.E.'s samen met gepantserde bulldozers aan de gang om kapotte en gestrande voertuigen te bergen en de nog resterende strandversperringen op te ruimen.

Bij de uitbraak uit het bruggenhoofd en bij de opmars van de geallieerde legers door N.W. Europa werden de A.V.R.E.'s met veel succes gebruikt in de rol waarvoor ze waren ontworpen. Daarnaast zijn ze ook gebruikt om met petardvuur bressen te schieten in de aarden wallen in het Normandische bocagelandchap, om bomen te vellen, eveneens met petardvuur, en soms werden ze ook gebruikt als tractor om wegversperringen of

kapotte voertuigen weg te slepen.

Bron:

- The Funnies, Geoffrey W. Futter
- AVRE, David Fletcher, Classic Military Vehicles, Juni 2004

Bij het bezoek aan het Stoottroepenmuseum op 4 september vorig jaar, zijn natuurlijk ook foto's gemaakt. Door ruimtegebrek konden ze niet eerder worden geplaatst, maar hier zijn er dan een paar. De fotograaf: Gert ten Brink (Coelian Models).

1^e foto: de gewonden-transportversie van de Lohr, het voertuigje van de Luchtmobiele brigade.

2^e foto: twee "oudgedienden" die al lang geleden met FLO zijn gegaan, maar af en toe nog graag eens naar de oude werkplek terugkeren. Links de Landrover LWB (long wheel base), rechts de Landrover ambulance.

3^e foto: een Mercedes MB terreinwagen die nodig door de wasstraat moet.

DE LANCIER MODELBOUW

Herenstraat 74 Tel: (0)182-528185
2802 KJ Gouda Fax: (0)182-584290
Nederland E-mail: delancier@zonnet.nl

TRUMPETER

00351 French 35/38 H Hotchkiss tank	€ 14,00
00352 French 39(H) tank met 'Stuka zu Fuss' raketten	€ 14,00
00353 German 39(H) 10,5cm LfH 18 (Sf) auf Geschützwagen	€ 14,00
00354 German Panzerjäger 39(H) mit 7,5cm Pak 40/1 Marder I	€ 14,00

AFV-CLUB

35079 Tiger I Late production type met werkende suspension en Zimmerit (maart 2005)	€ 29,00
35082 SdKfz 251/21 Ausf. D 'Drilling' MG151/20 early/late model	€ 39,00
35083 SdKfz 251/22 Ausf. D Pakwagen	€ 39,00

DRAGON MODELS

6210 Ferdinand Tiger(P) model	€ 35,00
6212 British Infantry set Normandy 1944. Eindelijk Britse infanterie, zes figuren in één doos.	€ 12,50
6215 Fallschirmjäger 8cm mortar team (Monte Cassino 1944)	€ 9,50
6224 SdKfz 251 Ausf. C 3 in één doos. Deze doos wordt geleverd met massa's extra onderdelen. Je hebt de keuze uit drie modellen: 251/7 'Pionierwagen', 251/10 met 3,7cm Pak en de 251/1 personeeluitvoering met MG/34. Verder messing granaten, aluminium loop, figuren etc. etc.	€ 38,00
6233 SdKfz 251 Ausf. D drie in één doos. Je hebt de keuze uit drie modellen: 251/9 7,5cm KwK 37 L24, 251/1 'Falke' en 251/1 personeeluitvoering met MG/42. Ook deze doos wordt geleverd met massa's extra onderdelen.	€ 38,00
6248 SdKfz 251/22 Ausf. D Pakwagen. Ook dit model wordt geleverd met zeer veel extra onderdelen.	€ 35,00
6249 7,5cm Pak 40 met vele extra's. Drie typen wielen, drie typen mondingsrem, rubber banden, munitie in messing, aluminium loop, PE, figuren, kisten, containers etc. etc.	€ 19,50
9043 Jagdpanzer IV L/70 Commando uitvoering. (herproductie)	€ 34,00

TRISTAR

35011 German Afrika Korps figuren. Deze set bestaat uit zes figuren, meest lopend en een bestuurder	€ 12,50
35012 Russian Tank Crew. Een set met zes Russische tankfiguren uit WOII	€ 12,50
35015 PzKpfw IV Ausf. D, een werkelijk sublieme kit van Tristar (maart 2005)	€ ?

RESICAST

35.101 Dozer M1 for Sherman tanks. USA conversion for most VVSS Sherman types	€ 34,00
35.119 Churchill SBG aanvalsbrug voor de A.V.R.E. Churchill	€ 89,00
35.121 Sherman M4A4 Duplex drive (with lowered screen). Compleet model met PE set	€ 98,00
35.128 Universal Carrier update kit. Een zeer uitgebreide set om de Universal Carrier van Tamiya te updaten.	€ 44,00
35.129 3 inch Mortar Carrier. Een ombouwset voor de Tamiya Universal Carrier.	€ 50,00
35.130 Universal Carrier met Vickers machinegun. Een heel mooie update voor de Tamiya kit.	€ 50,00
35.133 Sherman Flail conversie set voor de Dragon M4A4 Sherman tank	€ 44,00
35.138 Bedford QLR Mk. III (radio, late version 43). Dit is een complete model met PE set	€ 120,00
35.162 Leyland Retriever with machinery body REME. Resicast's meest uitgebreide resin kit met meer dan 250 onderdelen. Veel PE en een omvangrijke gereedschapset	€ 210,00
35.172 Montgomery's Caravan op basis van de Leyland Retriever. Dit model komt met een uitgebreide foto CD van het origineel uit het Bovington Tank Museum.	€ 225,00

TAMIYA 1/48

35206 German Schwimmwagen Type 166	€ 14,95
32504 German Tiger I early production met Die Cast body	€ 29,50

EDUARD 1/16

Van Eduard is binnen een prachtig plastic model van de Duitse Schwimmwagen in schaal 1/16 Het model wordt geleverd met rubber banden en een PE set. Zeer de moeite waard!	€ 95,00
--	---------